

Om EU:s lagstiftning relaterad till miljö, energi, klimat och bioekonomi, regionalt utvecklingsarbete och skogsindustrin i Jämtland och Västernorrland

Uppdrag 276403, EU-lagstiftning Ramavtal Landstinget Västernorrland
Titel på rapport: Om EU:s lagstiftning relaterad till miljö, energi, klimat och bioekonomi, regionalt utvecklingsarbete och skogsindustrin i Jämtland och Västernorrland
Status: Slutversion
Datum: 2017-10-13

Medverkande

Beställare: Mid Sweden European Office
Kontaktperson: Zofia Tucinska

Konsulter: Jessica Göransson, Tyréns
Carl Ljung, Tyréns
Anna Sjöström, Tyréns

Uppdragsansvarig: Simon Falck, Tyréns
Kvalitetsgranskare: Simon Falck, Tyréns
Kontaktperson: simon.falck@tyrens.se

SAMMANFATTNING

Under 2016 beslutade ägarrådet för Mid Sweden European Office att politikområdet miljö, energi och klimat ska ingå som en långsiktig prioritering för arbetet gentemot den Europeiska Unionen (EU). Som ett led i uppstarten av detta arbete togs beslut att framställa en fördjupande studie för att öka kunskapen om detta politikområde och länken till Jämtland och Västernorrlands strategiska utvecklingsarbete. Föreliggande studie är ett resultat av denna satsning. Studien tar sin utgångspunkt i EU:s lagstiftningsförslag relaterad till miljö, energi, klimat och bioekonomi, skogsindustrins förutsättningar samt de regionala miljö- och tillväxtstrategierna som tagits fram av Region Jämtland Härjedalen, Landstinget Västernorrland och Länsstyrelsen Västernorrland för Västernorrlands respektive Jämtlands län.

Uppdragets avgränsning innebär att studien fokuserar på följande lagstiftningsförslag:

- Förslag till förordning om ansvarsfördelning för utsläpp av växthusgaser inom 2030-ramverket (ESR – COM(2016)482)
- Förslag till förordning om inbegripande av utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF – COM(2016)0479)
- Förslag till direktiv för förnybar energi för perioden 2020-2030 (RED2 - COM(2016)767)
- Förslag om ändring av direktiv 2003/87/EG för att främja kostnadseffektiva utsläppsminskningar och koldioxidsnåla investeringar (ETS – COM(2015)337)
- Förslag om ändring av direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet (COM(2016)761)
- Förslag till förordning om den interna marknaden för elektricitet (COM(2016)861)

Syftet med denna studie är att undersöka möjliga implikationer av föreliggande lagstiftningsförslag och öka förståelsen för på vilket sätt dessa förslag skulle kunna inverka på regionernas målsättningar gällande miljö och tillväxt, samt utveckling mot en biobaserad samhällsekonomi med bas i skogsindustrins skogsvaror. Det övergripande målet är att studien ska kunna fungera som ett kunskapsunderlag i diskussionen kring betydelsen av dessa lagstiftningsförslag för skogsindustrins och regionernas utveckling.

Samlad bedömning

- Det är inte möjligt att göra någon entydig tolkning av vilka implikationer som förordningarna och direktiven kan komma att resultera i, varken på nationell eller regional nivå. En orsak till detta är att förordningarna/direktiven innehåller många otydligheter som kan tolkas på olika sätt av olika institutioner och aktörer. En annan orsak är att detaljer i förslagen är ännu inte fastställda. Detta är något som även Europaforum Norra Sverige lyfter fram som en förklaring till varför det går långsamt att utveckla avancerade biobränslen i norra Sverige trots ett stort intresse (se Bilaga 2).
- LULUCF riskerar via artikel 8 och 12 att ge EU möjlighet att reglera referensvärdena för skördenivåerna i skogen för varje medlemsstat. Detta kan resultera i att EU ges ett relativt stort inflytande över den nationella skogspolitiken eftersom EU-kommissionen på indirekt sätt ges möjlighet att styra över nationernas avverkningsnivåer. I sin tur kan detta få implikationer för den skogssektorn men även för de regionala målsättningarna gällande miljö och tillväxt i Jämtland och Västernorrland. Skogsbruket i norra Sverige har jobbat enligt skogsvårdslagen och med en hållbar utveckling under en längre tid. Hur företag i Sverige kommer att påverkas hänger därmed samman med hur förslagen implementeras. Det är viktigt att man agerar för att äga rätt att besluta om referensvärden i Sverige. Detta är en prioriterad uppgift, framförallt om man har för avsikt att bidra till en bioekonomisk samhällsutveckling och för att skogen inte ska användas som ett kolsskogsbruk utan så effektivt och hållbart som möjligt.
- I LULUCF och ESR beskrivs flexibilitetsmekanismer mellan förslagen. De flexibiliteter inom LULUCF som möjliggör att bokföringsmässigt flytta utsläppen mellan år eller medlemsstater för att uppnå sina årliga gränser är positiva. Flexibiliteter gällande samma fysiska mark bedöms gynnsamma eftersom de möjliggör en flyttning mellan olika LULUCF kategorier vilket tillsammans med regeln för icke-debitering ger förutsättningar för en politik som kan främja ett aktivt skogsbruk med ökad skogstillväxt. Däremot kan den flexibilitet som möjliggör en förflyttning av överskott från skogsbruk till exempelvis transportsektorn utgöra ett hinder. Skog ska inte användas som ett kolsskogsbruk utan man ska tillvara på de tillgångarna som finns. Denna flexibilitet kan även skapa incitament för att ytterligare öka överskottet i LULUCF för att täcka upp misslyckanden i andra sektorer.
- RED 2 bedöms få stora implikationer för vad som klassas som hållbara bränslen i framtiden. Enligt de nya kriterierna klassas avancerade biodrivmedel,

förnybara vätske- och gasdrivmedel av icke-biologisk typ, avfallsbaserade fossila bränslen och förnybar elektricitet som förnybara. Detta är en breddning som inte är positiv för skogsindustrin. Vidare skärper artikel 26 i förslaget EU:s nuvarande hållbarhetskriterier för bioenergi, bl a genom att utvidga räckvidden till att även innefatta biomassa och biogas för uppvärmning, kylning och elproduktion. Hur de kvoter och förändrade hållbarhetskriterier som RED 2 innebär kommer att påverka skogsindustrin i Västernorrland och Jämtland bedöms emellertid till stor del bero på hur Sverige och företaget väljer att fylla dem. Antingen kan skogsindustrin påverkas positivt genom en ökad efterfrågan på dess produkter, eller så ersätts skogsindustrins bioenergi med bioenergi av annan typ. Här är fördjupade studier och ett aktivt påverkansarbete från skogsindustrins sida viktigt. Inte minst för skogsintensiva regioner.

Avslutande reflektioner

Skogen är viktig för Sverige. Skogsindustrin är en av Sveriges viktigaste exportsektorer med stor betydelse för den internationella handeln med skogsprodukter som pappersmassa, papper och sågade trävaror. Ungefär 70 procent av den svenska exporten av skogsvaror går till andra EU länder. Detta innebär att det finns ett ömsesidigt beroende mellan den svenska skogssektorn och EU, vilket indikerar betydelsen av att finna former att främja en fortsatt positiv utveckling av svensk skogssektor. Det är således viktigt att finna former för att främja en fortsatt positiv utveckling av den svenska skogssektorn. Både för Sverige som är en liten, öppen och exportberoende ekonomi men även för EU som är en stor importör av svenska skogsvaror. För att det ska vara möjligt att uppnå regionala, nationella och europiska målsättningar om en hållbar ekonomisk utveckling måste det regionala utvecklingsarbetet placeras in i större sammanhang likväl som att utvecklingsarbetet (inklusive lagstiftning) på både nationell och EU nivå måste placeras in ett regionalt sammanhang.

I skogsintensiva regioner som Jämtland och Västernorrland verkar skogsindustrin över stora arealer och det finns potentialer i företaget som producerar produkter med skogsråvara och annat organiskt material som bas. Det finns mycket som talar för att dessa regioner har goda förutsättningar att utvecklas till betydelsefulla bioekonomier, vilket man per definition varit under lång tid även om man i sina regionala strategidokument (ännu) inte använt begreppet bioekonomi eller biobaserad samhällsekonomi. För att en sådan utveckling ska bli mer än en vision (och diskussion) behövs tydlighet avseende hur man avser att uppnå detta. Det handlar bl a om att ta fram och sprida kunskap. Man behöver t ex förklara den bioekonomiska värdekedjan och betydelsen av skogsindustrierna för att realisera sådan utveckling, men även samspelet med aktörer längre fram i värdekedjan och bortom råvarans produktion och belägenhet.

Det är m a o viktig att förklara att en biobaserad samhällsekonomi är en angelägenhet som berör långt fler än skogsindustrin och skogsintensiva regioner.

Denna studie visar att länken mellan EU:s lagstiftningsförslag och regionernas målsättningar gällande miljö och tillväxt är avhängig dels hur man avser att implementera visioner och mål och dels hur man väljer att bemöta och implementera EU:s lagstiftningsförslag. Detta kombinerat med den institutionella länk som finns mellan Jämtland och Västernorrland, Sverige och EU, föreslår att berörda svenska aktörer aktivt bidrar till de processer (inklusive arbetet med de förordningar och direktiv som behandlats i denna studie) som sker på nationell och EU nivå och kan påverka skogsindustrins framtid. Subsidiaritetsprincipen skulle kunna fungera som bärande tanke i ett sådant arbete med mål att minska en utveckling mot (ökad) överstatlighet som kan inskränka på svenska och regionala intressen. Skogssektorn är en strategiskt viktig bransch i Jämtland och Västernorrland men även för det hållbara samhällsbygget. Inte minst om målet är en biobaserad samhällsekonomi. För att en sådan utveckling ska kunna realiseras krävs att man arbetar med en kombination av insatser på olika nivåer.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING OCH SYFTE.....	8
2	SKOGSINDUSTRINS EKONOMISKA BETYDELSE	9
3	MOT EN BIOBASERAD SAMHÄLLSEKONOMI	14
	3.1 VAD ÄR EN BIOBASERAD SAMHÄLLSEKONOMI?	14
	3.2 DEN BIOBASERADE EKONOMINS STRUKTUR OCH BETYDELSE I SVERIGE.....	15
	3.3 REGIONALA STRATEGIER, SKOGSSEKTORN OCH EN BIOBASERAD SAMHÄLLSEKONOMI I JÄMTLAND OCH VÄSTERNORRLAND	17
4	EU:S POLITIK INOM OMRÅDET MILJÖ, KLIMAT OCH ENERGI.....	21
	4.1 FÖRSLAG TILL FÖRORDNING LULUCF –COM (2016) 0479	22
	4.2 FÖRSLAG TILL FÖRORDNING ESR – COM (2016) 482.....	32
	4.3 FÖRSLAG TILL DIREKTIV FÖR FÖRNYBAR ENERGI FÖR PERIODEN 2020- 2030 RED2 – COM (2016) 767.....	36
	4.4 FÖRSLAG OM ÄNDRING AV DIREKTIV 2003/87/EG FÖR ATT FRÄMJA KOSTNADSEFFEKTIVA UTSLÄPPSMINSKNINGAR OCH KOLDIOXIDSNÅLA INVESTERINGAR ETS – COM (2015) 337.....	43
	4.5 FÖRSLAG OM ÄNDRING AV DIREKTIV 2012/27/EU OM ENERGIEFFEKTIVITET COM (2016) 761	47
	4.6 FÖRSLAG TILL FÖRORDNING OM DEN INTERNA MARKNADEN FÖR ELEKTRICITET COM (2016) 861.....	47
5	FÖRORDNINGARNAS OCH DIREKTIVENS RELEVANS OCH BETYDELSE.....	49
6	SAMLAD BEDÖMNING OCH AVSLUTANDE REFLEKTIONER.....	52
	REFERENSER	56
	BILAGA 1 – KOMPONENTANALYS – TEKNISK BESKRIVNING	58
	BILAGA 2 - EUROPAFORUM NORRA SVERIGE	60

1 INLEDNING OCH SYFTE

Under 2016 beslutade ägarrådet för Mid Sweden European Office att politikområdet miljö, energi och klimat ska ingå som en långsiktig prioritering för arbetet gentemot den Europeiska Unionen (EU). Som ett led i uppstarten av detta arbete togs beslut att framställa en fördjupande studie för att öka kunskapen om detta politikområde och länken till Jämtland och Västernorrlands strategiska utvecklingsarbete. Föreliggande studie är ett resultat av denna satsning. Studien tar sin utgångspunkt i EU:s lagstiftningsförslag relaterad till miljö, energi, klimat och bioekonomi, skogsindustrins förutsättningar samt de regionala miljö- och tillväxtstrategierna som tagits fram av Region Jämtland Härjedalen, Landstinget Västernorrland och Länsstyrelsen Västernorrland för Västernorrlands respektive Jämtlands län.

Uppdragets avgränsning innebär att studien fokuserar på följande lagstiftningsförslag:

- Förslag till förordning om ansvarsfördelning för utsläpp av växthusgaser inom 2030-ramverket (ESR – COM(2016)482)
- Förslag till förordning om inbegripande av utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF – COM(2016)0479)
- Förslag till direktiv för förnybar energi för perioden 2020-2030 (RED2 - COM(2016)767)
- Förslag om ändring av direktiv 2003/87/EG för att främja kostnadseffektiva utsläppsminskningar och koldioxidsnåla investeringar (ETS – COM(2015)337)
- Förslag om ändring av direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet (COM(2016)761)
- Förslag till förordning om den interna marknaden för elektricitet (COM(2016)861)

Syftet med denna studie är att undersöka möjliga implikationer av föreliggande lagstiftningsförslag och öka förståelsen för på vilket sätt dessa förslag skulle kunna inverka på regionernas målsättningar gällande miljö och tillväxt, samt utveckling mot en biobaserad samhällsekonomi med bas i skogsindustrins skogsvaror. Det övergripande målet är att studien ska kunna fungera som ett kunskapsunderlag i diskussionen kring betydelsen av dessa lagstiftningsförslag för skogsindustrins och regionernas utveckling.

Studien är disponerad på följande sätt. Kapitel 2 är en översikt av skogsindustrins ekonomiska betydelse och utveckling i Sverige och i regionerna Jämtland och Västernorrland. I Kapitel 3 redogörs för innebörden av en bioekonomi och länken

mellan en bioekonomi, regionala strategier och skogssektorn. Vi utforskar även regionernas strategiska arbete med länk till skogsindustrin samt målsättningar gällande miljö och tillväxt. Kapitel 4 är studiens huvudsakliga kapitel. Respektive förordning studeras separat och ställs emot olika remissyttranden och inspel som gjorts från svenska aktörer. I Kapitel 5 sammanfattas hur vi bedömt respektive förordnings relevans och betydelse och hur de skulle inverka på regionernas målsättningar gällande miljö och tillväxt samt utveckling av en biobaserad ekonomi med bas i skogsprodukter och industri. I Kapitel 6 görs en samlad bedömning av förordningarna och hur de skulle kunna inverka på den regionala skogsnäringen och de regionala målsättningar gällande miljö och tillväxt. Dessa bedömningar är våra huvudsakliga observationer. Studiens avslutas med några reflektioner som återkopplar till studiens syfte och avgränsning.

2 SKOGSINDUSTRINS EKONOMISKA BETYDELSE

Skogssektorn¹ är en av Sveriges viktigaste bassektorer. Den har stor betydelse för den internationella handeln med skogsprodukter som pappersmassa, papper och sågade trävaror. Den svenska exporten av skogsvaror uppgår till mer än 10 procent (33,5 miljarder kronor) av Sveriges samlade varuexport och nästan 3 procent (9,2 miljarder kronor) av Sveriges varuimport. Mycket av exporten avser förädlade skogsvaror som papper och pappersmassa. Både export (+8 procent) och import (+11 procent) med skogsvaror har utvecklats positivt under det senast året. Tabell 1.1. visar Sveriges export och import av skogsvaror 2016–2017.

Tabell 1.1. Sveriges export/import av skogsvaror (varuområden enligt SITC), i miljoner kronor, 2016–2017

	Värde januari–mars		Andel i % 2017	Förändring i % 2017/2016
	2017	2016		
Export				
Trävaror	7 284	6 559	2,3	11
Pappersmassa	4 935	4 739	1,5	4
Papper	19 626	18 242	6,1	8
Totalt skogsvaror	33 487	30 994	10,4	8
Totalt Sverige	322 979	285 563	100	13
Import				
Skogsvaror	9 174	8 270	2,8	11
Totalt Sverige	322 427	283 032	100	14

Källa: SCB

¹ I denna studie används begreppen skogssektorn och skogsindustrin synonymt för att beteckna näringsverksamheter med koppling till skog och skogsbruk

Ungefär 70 procent av den svenska exporten av skogsvaror går till andra EU länder. Det är således viktigt att finna former för att främja ett fortsatt positiv utveckling av den svenska skogssektorn. Både för Sverige som är en liten, öppen och exportberoende ekonomi men även för EU som är en stor importör av svenska skogsvaror, särskilt Tyskland, Storbritannien och Nederländerna (Skogsstyrelsen 2014, tabell 15.3).

Samtidigt som skogssektorn genererar stora produktions- och exportvärden kännetecknas den moderna skogssektorn av relativt låg sysselsättning. Detta beror bl a på att skogssektorn har genomgått omfattande rationaliseringar som pågått under lång tid och drivits av teknisk utveckling. Om vi avgränsar skogssektorn till skogsbruk och skogsvaruindustri (SNI02, 16, 17)² så uppgår den totala sysselsättningen till cirka 100 000 personer. Mellan 2007 och 2014 växte skogssektorn med 2 procent, motsvarande 2 000 sysselsatta. Utvecklingen har varit särskilt positiv inom skogsbruket (SNI02) där sysselsättningen ökade från ungefär 25 000 sysselsatta 2007 till knappt 42 000 sysselsatta 2014, motsvarande omkring 1 procent av den totala sysselsättningen i riket.

Det handlar främst om en stor ökning av skogsägare, men även sysselsatta i företag aktiva med skogsskötsel och avverkning. En del av denna utveckling förklaras av fler kombinatorer, dvs individer som kombinerar olika yrkesställningar. Kombinatorer omfattas till största delen av individer med anställning som huvudsysselsättning och med företagande som bisyssla. På detta vis kan individen erhålla trygghet från sin anställning i form av en säker månatlig inkomst och socialförsäkringar samtidigt som företagandet ger frihet och tillfredsställelse av att vara självbestämmande.

Skogssektorns betydelse för svensk sysselsättning är emellertid ännu större om vi även ser till de näringar med vilka skogssektorn köper och säljer varor och tjänster. Större inköp görs från transportsektorn, bank och försäkringar samt företagstjänster. Större försäljningar görs till Sågverk, träimpregneringsverk, Massaindustri och Pappers- och pappersvaruindustri (Falck & Nordström 2016, tabell 2). Det finns andra aspekter av skogssektorns samhällsbetydelse, som t ex är Sveriges största producent och användare av biobränsle och har därför en central roll för en hållbar utveckling och en omställning mot en biobaserad samhällsekonomi.

För Jämtland och Västernorrland har skogssektorn en central betydelse för ekonomisk utveckling och tillväxt. Inklusivt att motverka avbefolkning och skapa en grund för att hantera utmaningar på arbetsmarknaden och främja framtida investeringar och innovation. För att förklara skogsindustriens regionala betydelse kan vi utforska hur stor

² Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI): 02 Skogsbruk, 16 Tillverkning av trä och varor av trä, kork, rotting o.d. utom möbler, SNI 17 Pappers- och pappersvarutillverkning

del av sysselsättningsutvecklingen som är en följd av en nationell effekt och regional konkurrenskraft, dvs är avhängig regionernas komparativa fördelar.

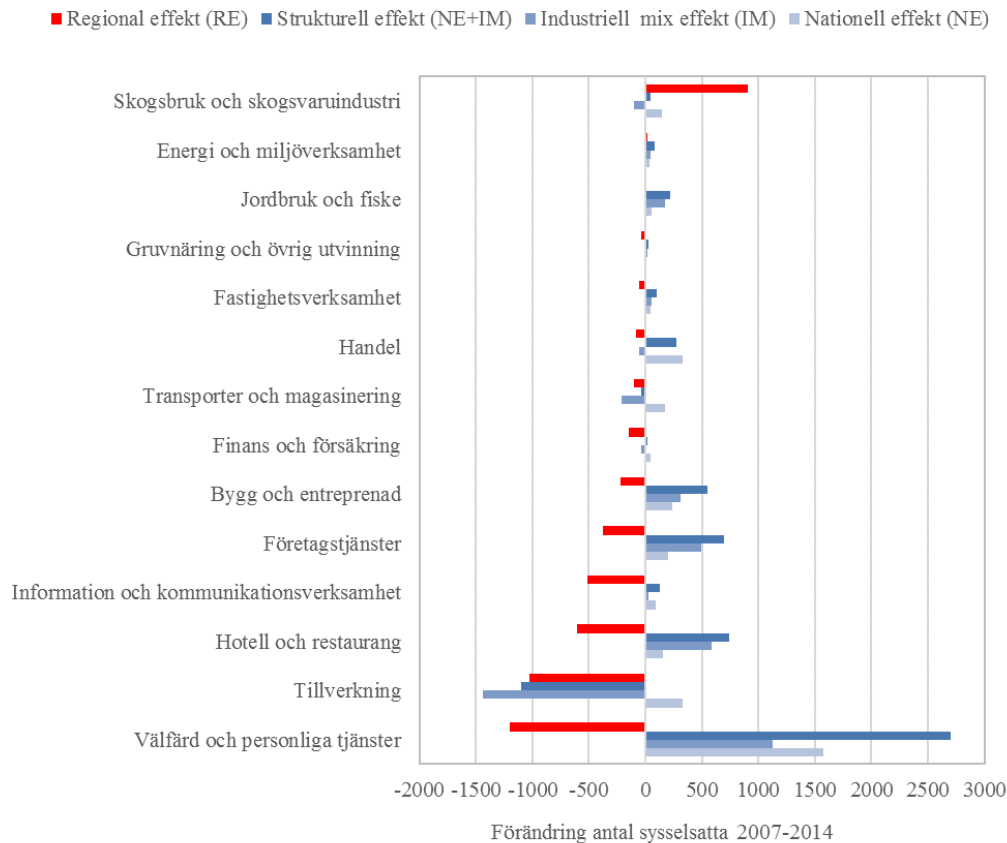
Vi kan undersöka detta med komponentanalys som är en metod för dekomponering av regionala sysselsättningsmönster i olika branscher. Sysselsättningsutvecklingen delas upp i tre komponenter (NE, IM, RE) som var och en förklarar en del av den observerade förändringen i respektive bransch. Nationell andel (NE) indikerar hur regionala branscher har utvecklats har förändrats som en följd av den generella tillväxten i riket. Industriell mix (IM) indikerar hur regionala branscher har utvecklats som en följd av hur respektive bransch utvecklats i riket. Regional andel (RE) åsyftar regionens konkurrenskraft och indikerar hur regionens branscher har förändrats som följd av någon komparativ fördel med bas i regionen. Bilaga 1 är en teknisk beskrivning av modellen.

Detta ger oss en möjlighet att undersöka skogssektorns betydelse för regionernas utveckling i relation till andra branscher. För att förenkla redovisningen inkluderas en strukturkomponent (NE+IM) som ger en övergripande indikation av vilken betydelse fördelningen på branscher har haft på sysselsättningen i regionen. Denna strukturkomponent kan därmed tolkas som den förväntade förändringen utifrån regionens ekonomiska mix. Komponentanalysen visar med andra ord hur ekonomisk struktur och regional konkurrenskraft förklarar hur sysselsättningen förändrats i respektive bransch och region. I detta sammanhang är det därmed komponenten regional effekt (RE) som är den mest intressanta. Vi använder sysselsättningsdata (dagbefolkning) från SCB för åren 2007 och 2014 och delar in näringslivet i 14 olika branscher där skogssektorn utgör en enskild bransch. Resultaten redovisas i Figur 2.1 (Jämtland) och Figur 2.2 (Västernorrland). Notera att skalorna i figurerna med redovisade resultat skiljer sig åt.

Figur 2.1 illustrerar resultat för Jämtland. Den strukturella effekten (NE+IM) är positiv för alla branscher förutom i Tillverkning samt Transporter och magasinering där sysselsättningen minskat som en följd av en ofördelaktig ekonomisk struktur men även p g a brister i regional konkurrenskraft. I alla andra branscher har sysselsättningen ökat vilket indikerar att regionen haft en gynnsam ekonomisk struktur och dragit fördel av hur riket har utvecklats under den studerade perioden. Den regionala effekten (RE) är kraftigt positiv för skogssektorn (skogsbruk och skogvaruindustri). Detta indikerar att det finns en påtaglig länk mellan Jämtlands ekonomiska utveckling och skogssektorns prestation, som tillsammans med Jordbruk och fiske samt Energi och miljöverksamhet är de enda branscherna där sysselsättningen utvecklats positivt som ett resultat av regionens komparativa fördelar. I Jordbruk och fiske och Energi är påverkan emellertid marginell. Det kan nämnas att skogssektorn i Jämtland sysselsatte 2500 personer 2007

och 3500 personer 2014, vilket motsvarar ungefär 5,5 procent av länets totala sysselsättning.

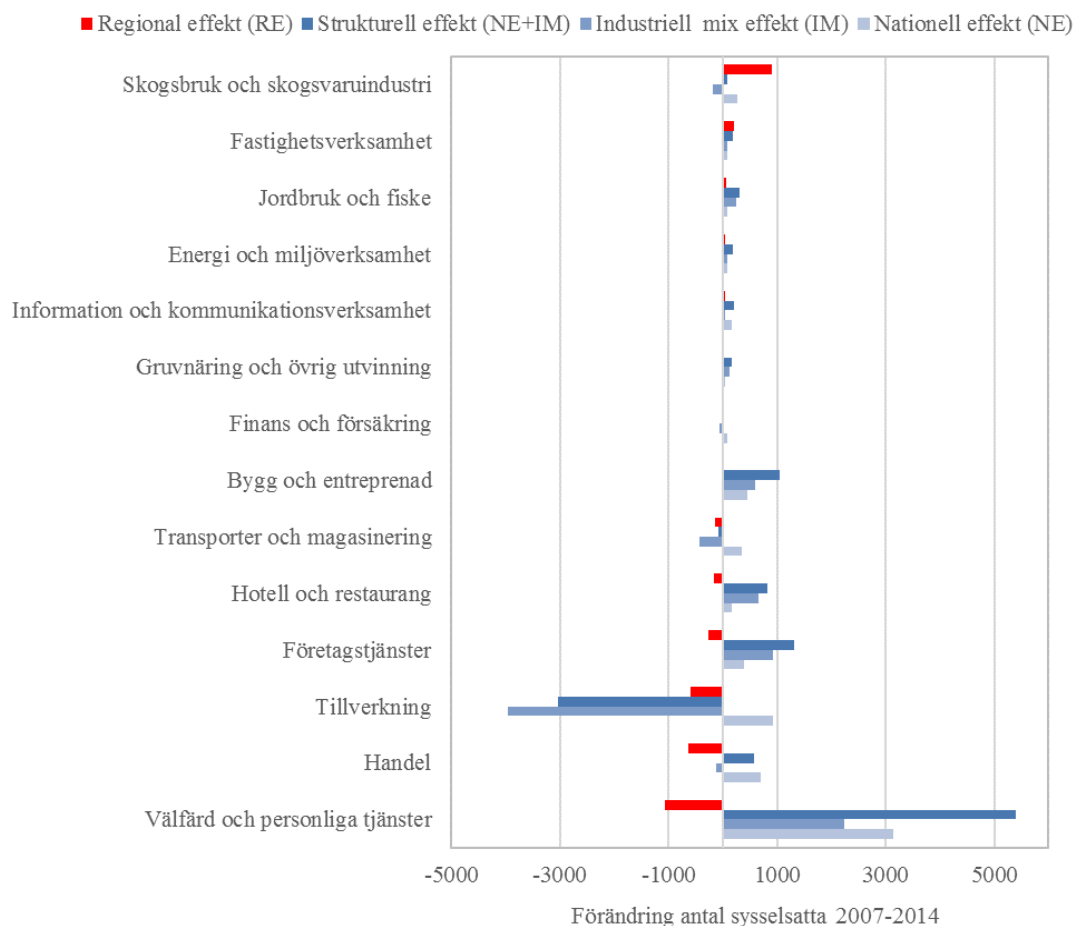
Figur 2.1. Komponentanalys Jämtlands län 2007–2014

Notering: Sorterad fallande efter Regional effekt (RE). Källa: Egna beräkningar baserat på statistik från SCB

Figur 2.2 illustrerar resultat för Västernorrland. Det vi kan se är ett mönster och en utveckling som liknar Jämtlands län. Även i Västernorrland är den strukturella effekten positiv för alla branscher förutom i Tillverkning samt Transporter och magasinering där sysselsättningen minskat som ett resultat av en ofördelaktig ekonomisk struktur men även på grund av brister i regional konkurrenskraft. I alla andra branscher har sysselsättningen ökat som ett resultat av en strukturell effekt. Den regionala effekten är kraftigt positiv för skogssektorn (skogsbruk och skogsvaruindustri) men inte för de andra branscherna. Även i Västernorrland finns en tydlig koppling mellan regionens ekonomiska utveckling och skogssektorns prestation då skogssektorn är den bransch som utvecklats mest positivt som ett resultat av regionens komparativa fördelar. Den regionala inverkan utanför skogssektorn marginell. I Västernorrland sysselsatte skogssektorn 4700 personer 2007 och 5700 personer 2014, vilket motsvarar ungefär 4,5 procent av länets totala sysselsättning.

Figur 2.2. Komponentanalys Västernorrlands län 2007–2014

Notering: Sorterad fallande efter Regional effekt (RE). Källa: Egna beräkningar baserat på statistik från SCB

Komponentanalysen indikerar att skogssektorn har en avgörande roll för ekonomisk utveckling och tillväxt i både Jämtland och Västernorrland. Eftersom mycket av utvecklingen i andra branscher är avhängig hur väl den svenska ekonomin presterar signalerar analysen att skogssektorn är en strategiskt viktig bransch för dessa regioner. Skogssektorn skapar inte bara en grund för att främja framtida investeringar, innovation och ekonomisk utveckling i regionerna, den är även viktig för att hantera strukturella utmaningar som på sikt kan leda till avbefolkning. Kanske framförallt i de mindre befolkningstäta delarna av regionerna. Detta talar för ett fokuserat arbete med syfte att vidareutveckla skogssektorns förutsättningar och framtid i dessa regioner. Det kan exempelvis innebära att man planerar för riktade satsningar och främjar nya affärsintressen samt ta tillvara på de möjligheter som skogssektorn för med sig. Det kan handla om att förstå och förklara om och hur överspillningseffekter, dvs icke-prissatta

nyttor, uppstår som ett resultat av skogssektorns aktiviteter i regionerna, men även synergieffekter genom interaktion med andra branscher.

Det kan noteras att denna del inte inkluderat någon specifik analys av turistsektorns regionala betydelse och utveckling. Turistsektorn är en viktig näring som regionerna bedömer betydelsefull. I Jämtlands regionala utvecklingsstrategi skriver Regionförbundet Jämtlands län (2014) att turistsektorn är en av Jämtlands läns basnäringar och en tillväxtmotor. Besökare genererar betydande investeringar inom byggande, service och handel. En specifik analys av turism lämnas emellertid till framtida studier eftersom vi inte haft tillgång till relevanta data inom ramen för denna studie. Se t ex Kronenberg et al (2014) för en diskussion om mätning och analys av turistnäringens regionalekonomiska betydelse. Det verkar finnas en bred samsyn att turistsektorn är viktig för dessa regioners tillväxt, attraktion och för en hållbar utveckling (se t ex OECD 2017a, b). Det är därför viktigt att man prioriterar ett kontinuerligt analysarbete om turistsektorns regionala betydelse. Sammantaget kan detta ses som en indikation på behovet av att skapa variation i det regionala utvecklingsarbetet och arbeta för att främja en diversifierad näringslivsbas som kan bidra till en smart och hållbar tillväxt.

3 MOT EN BIOBASERAD SAMHÄLLSEKONOMI

3.1 Vad är en biobaserad samhällsekonomi?

Det finns ingen entydig definition av bioekonomi (Tillväxtanalys 2016a). Samtidigt är bioekonomi ett begrepp som används allt mer inom forskning, företag och policyarbete. OECD (2009) definierar en bioekonomi som en ekonomi där bioteknologi är central komponent av BNP. Enligt OECD består en bioekonomi av tre delar: kunskap om bioteknologi, förnybar biomassa samt integration av hela värdekedjan. Generellt kan man säga att produkter som är producerade med bas i skogsråvara är en central del av den bioekonomiska definitionen. Samtidigt kan definitionen även inkludera produkter skapade från flödande resurser, det vill säga vatten, vind och sol. En vidare definition inkluderar även vissa tjänster, exempelvis turistnäringen.

Vad som räknas in i en bioekonomi verkar styras av vilket syfte som ligger bakom viljan att främja en bioekonomisk utveckling och syftet kan ha koppling till olika områden (Tillväxtanalys 2016a). Från ett miljöpolitiskt perspektiv handlar en bioekonomi om att fossila bränslen ska ersättas med biobaserade vilket ska resultera i lägre utsläpp av växthusgaser. I ett näringspolitiskt perspektiv handlar en bioekonomi om att främja skogssektorn och efterfrågan på skogsvaror samt integrera högteknologiska näringar och på så sätt öka efterfrågan på kvalificerad arbetskraft. Det

finns även regionalpolitiska motiv då utveckling av en bioekonomi antas generera arbetstillfällen där råvaran finns, dvs utanför storstäderna. I ett säkerhetspolitiskt perspektiv handlar bioekonomi om att minska importberoendet av fossila bränslen.

Under de senaste åren har det vuxit fram ett aktivt arbete i Sverige som handlar om att förstå, förklara och främja en bioekonomisk utveckling som bl a inneburit en viss anpassning av det nationella innovationssystemet. I Sverige har Formas³ ett särskilt uppdrag kring utveckling av en bioekonomi, som menar att en omställning till en biobaserad ekonomi innebär en övergång från en ekonomi som till stor del baseras på fossila råvaror till en resurseffektivare ekonomi grundad på förnybara råvaror producerade genom en hållbar användning av ekosystemtjänster från mark och vatten (Formas 2012). Enligt Formas ska en biobaserad ekonomi omfatta alla ekonomiska aktiviteter där biologiska resurser produceras, förvaltas eller på annat sätt utnyttjas. En bioekonomisk omställning innebär således att biomassa ska användas till produkter som exempelvis livsmedel, energi och olika industriella varor som hushållsprodukter, kompositmaterial, läkemedel, papper, textilier, osv. I en hållbar bioekonomi ökar biomassans förädlingsvärde, samtidigt som energianvändningen minimeras, och näring och energi återvinns från slutprodukterna. Sammantaget menar Formas att en biobaserad samhällsekonomi är en ekonomi som utgår från:

- En hållbar produktion av biomassa för att möjliggöra en ökad användning inom en rad olika samhällssektorer. Syftet är att minska klimatpåverkan och användningen av fossila råvaror.
- Ett ökat förädlingsvärde av biomassa, samtidigt som energiåtgången minimeras och näring och energi tas tillvara från slutprodukterna. Syftet är att optimera ekosystemtjänsternas värde och bidrag till ekonomin.

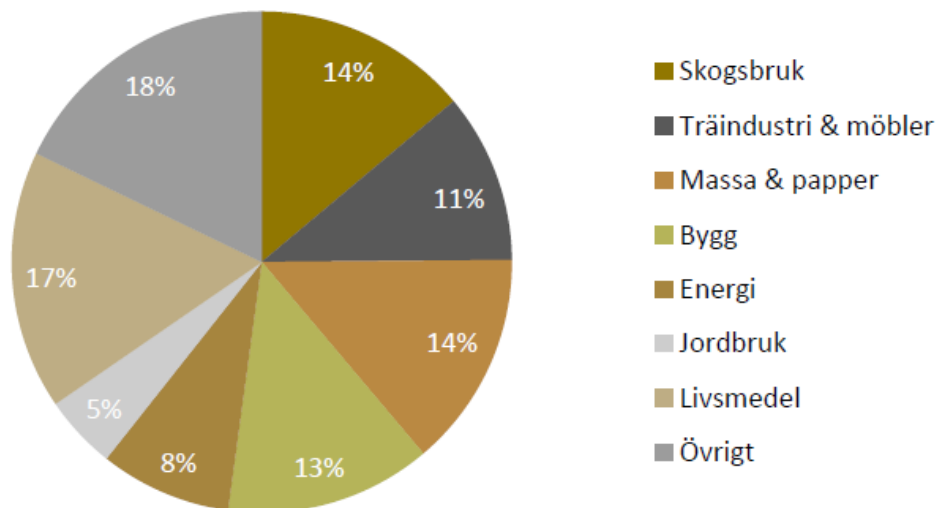
3.2 Den biobaserade ekonomins struktur och betydelse i Sverige

Tillväxtnanalys har (tillsammans med SCB) tagit fram preliminära beräkningar om den svenska bioekonomins ekonomiska struktur och betydelse och hur den utvecklats över tid. Dessa beräkningar indikerar att bioekonomin är viktig för Sveriges ekonomi. Under år 2014 bedöms bioekonomin svara för ungefär 7,1 procent av Sveriges förädlingsvärde, 11,3 procent av omsättningen och 22,9 procent av varuexporten. Figur 3.1 visar att ungefär två tredjedelar av det totala förädlingsvärdet år 2014 kom från värdekedjor med bas i skog, som är en viktig insatsvara för bl a sågverk, massa- och pappersbruk men används även för tillverkning av möbler, infrastruktur och byggnader (Falck & Nordström 2016, tabell 2). Dessutom används restprodukterna som en energikälla för el- och värmeproduktion. Trots att skogssektorn svarar för den största delen av

³ Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande är ett svenskt forskningsråd och en statlig myndighet under Miljö- och energidepartementet.

förädlingsvärdet är livsmedelsindustrin den enskilt viktigaste branschen för bioekonomin. Under år 2014 bidrog livsmedelsindustrin med 18 procent av bioekonomins förädlingsvärde.

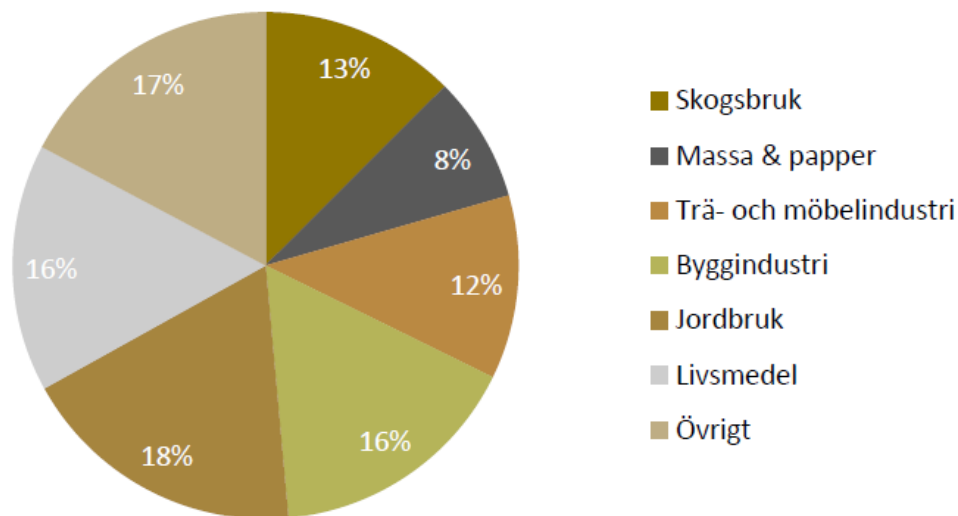
Figur 3.1. Förädlingsvärde (vänster) och sysselsättning (höger) inom bioekonomin 2014 efter bransch

Källa: Tillväxtanalys (2016b)

Antal sysselsatta i bioekonomiska aktiviteter uppskattas till cirka 350 000 personer vilket motsvarar 7,3 procent av den totala sysselsättningen i riket. Tillväxtanalys argumenterar dock att bioekonomins betydelse för sysselsättning är svårtolkad då det är vanligt med visstidsarbete och deltidstjänster inom agrara näringar, inte minst inom jord- och skogsbruk. Det betyder att det för dessa näringar är en relativt stor skillnad mellan antalet sysselsatta och årsarbetskrafter. Som vi kan se i Figur 3.2 är jordbruket den enskilt viktigaste branschen i termer av antal sysselsatta, som dock antas utgöras till stor del av deltidstjänster. Samtidigt svarar värdekedjor med länk till skog för majoriteten av sysselsättningen i svensk bioekonomi.

Figur 3.2. Sysselsättning (höger) inom bioekonomin 2014 efter bransch

Källa: Tillväxtanalys (2016b)

Sammantaget visar detta att den viktigaste naturresursen för bioekonomin i Sverige är skogen, vilket följaktligen innebär att skogssektorn har en central betydelse för en bioekonomisk samhällsutveckling.

3.3 Regionala strategier, skogssektorn och en biobaserad samhällsekonomi i Jämtland och Västernorrland

Jämtland Härjedalen 2030 Innovativt & Attraktivt fungerar som regional utvecklingsstrategi för Region Jämtland Härjedalen sedan 2015. *Framtid Västernorrland! Regional utvecklingsstrategi för länet 2011–2020* är motsvarande strategi för Västernorrland vilken antogs 2011. Dessa strategier definierar regionernas planerade utvecklingsriktningar och innehåller prioriteringar som lägger en grund för arbetet med regional utveckling i respektive län. Strategierna är kopplade till EU:s och Sveriges strategier för smart och hållbar tillväxt och är styrande för de olika utvecklingsprogram som finns tillgängliga för länen. Exempelvis EU:s olika program riktade mot Mellersta Norrland liksom länets tillväxtprogram, serviceprogram, kulturplan, klimatstrategi, innovationsstrategi och besöksnäringstrategi. Strategierna är även ett underlag i den nationella och regionala resursfördelningen, inklusive prioriteringar i samband med ansökningar till EU:s strukturfonder.

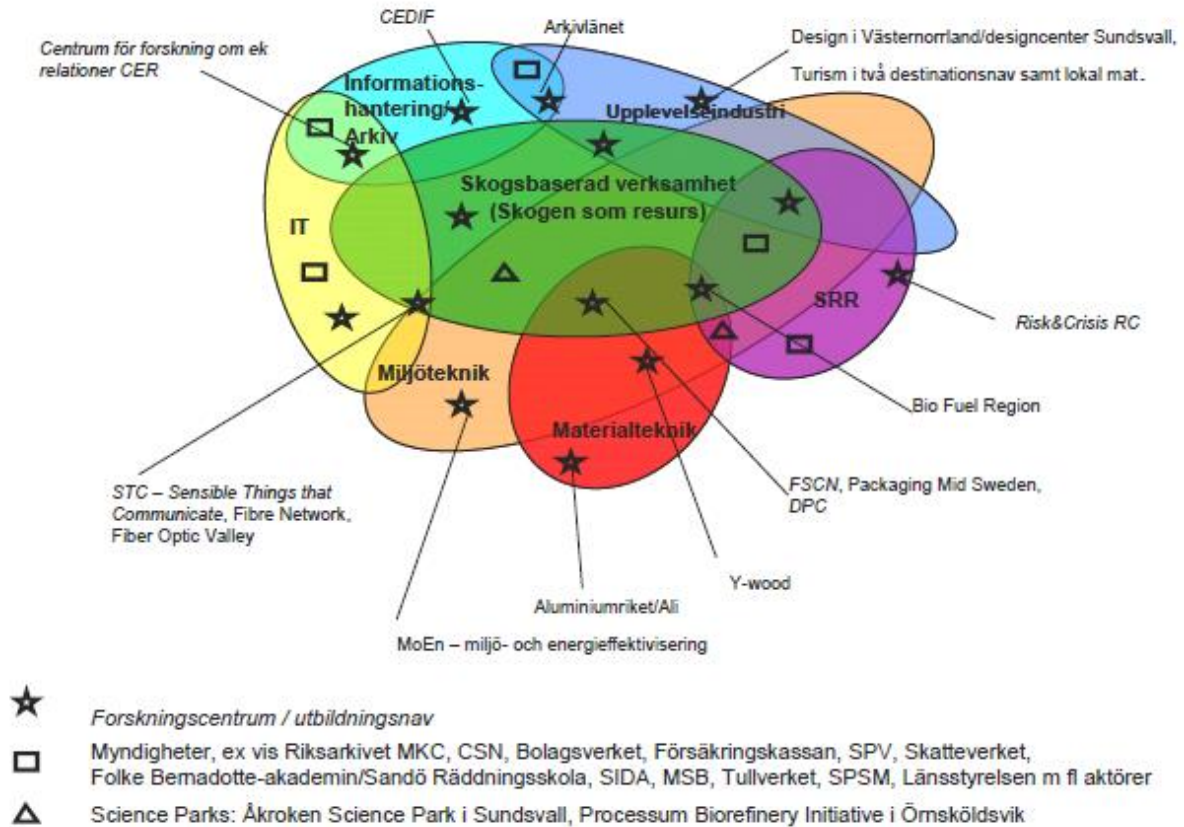
Inom ramen för det strategiska utvecklingsarbetet finns ett antal prioriterade områden som relaterar till EU-kommissionens sju flaggskeppsinitiativ (digital agenda, unga på väg, innovationsunionen, ett resurseffektivt Europa, integrerad industripolitik, kompetens och arbetstillfällen, plattform mot fattigdom) till vilka man kopplat insatser

för att bidra till Europa 2020-målen. För syftet med denna studie är det främst målen om en smart och hållbar tillväxt som är centrala eftersom det finns en uppenbar länk mellan dessa och skogssektorn och regionala målsättningar gällande miljö och tillväxt. Det strategiska arbetet handlar om att göra ändamålmässiga prioriteringar och främja ett modernt näringsliv i form av besöksnäring med stark året-runt turism, energiproduktion, skog och trä, handel och IT. Man ska även bidra till det hållbara samhällsbygget, bli fossilbränslefritt och ställa om till en energieffektiv ekonomi. För att detta ska kunna realiseras finns behov av att arbeta med en kombination av insatser och åtgärder som främjar en önskvärd utveckling inom länen. Förmåga till anpassning och samverkan är centralt för att lyckas med detta, men även att förstå och förklara omvärldsfaktorer som driver utvecklingen (se även OECD 2017a, b).

Även om det finns flera betydande likheter mellan det regionala utvecklingsarbetet i Jämtland och Västernorrland finns också skillnader. Detta reflekterar att det finns en uppenbar länk mellan relaterat arbetet på EU, nationell och regional nivå, men även att respektive region arbetar för att utvecklas utifrån sina särskilda konkurrensfördelar och målsättningar. I strategin för Jämtland, som sträcker sig till 2030, finns en olika prioriterade insatsområden genom vilka man ska utvidga regionens innovationssystem till tillverkning, kreativ sektor, IT och gröna värdekedjor. Detta ska ske i partnerskap mellan offentliga och privata aktörer. Man ska även etablera en gemensam plattform för affärsutveckling där offentliga och privata aktörer kan samarbeta för innovation och jobbskapande. Dessutom ska universitetet, näringsliv och regionala aktörer arbeta med investeringsunderlag och riskkapital för investeringar i tjänsteutveckling, produktionskapacitet och affärsutveckling. Man avser också främja klimatmedvetna samarbeten mellan näringsliv och offentliga aktörer, utöka produktionen av miljövänlig energi samt satsa på grön teknologi, ekologisk produktion och systematiskt miljöarbete.

I strategin för Västernorrland, som sträcker sig till 2020, finns fyra prioriterade fokusområden samt en rad insatser som ska bidra till att uppnå regionens målsättningar: människa, kompetens, innovationsförmåga samt tillgänglighet och infrastruktur. Dessa fokusområden betraktas som drivkrafter för regional utveckling och kan ses som ett sätt att förena hur regionen ska arbeta med en smart och hållbar tillväxt. För varje fokusområde finns, in sin tur, olika inriktningsmål samt en rad mätbara mål. För denna studies avgränsning bedöms innovationsförmåga vara det mest centrala fokusområdet. Inom ramen för detta fokusområde har man för avsikt att tydliggöra och stärka länets klusterprofiler i ett regionalt innovationssystem (se Figur 3.3 för en schematisk skiss). Man menar synergier uppstår genom att främja samarbeten mellan skogssektorn och andra områden som t ex upplevelseindustri, miljöteknik och materialteknik. Det här visar att skogssektorn befinner sig i centrum av Västernorrlands arbetet med smart och hållbar tillväxt.

Figur 3.3. Schematisk skiss. Västernorrlands regionala innovationssystem

Källa: Regional utvecklingsstrategi for Västernorrlands län 2011–2020

Vid sidan om de regionala utvecklingsstrategierna har länen även tagit fram specifika miljö/klimatstrategier. Visionen för Jämtlands län är att regionen ska vara fossilbränslefri och en nationellt ledande exportör av förnyelsebar energi år 2030. Med bas i denna vision har regionen formulerat mål som indikerar att man vill minimera länets påverkan på jordens klimat och att ge andra tillgång till förnyelsebar energi. Detta ska ge minskade sårbarheter och energikostnader samt ökad avkastning. Man ska även verka aktivt för klimatförändringar, minskning av utsläpp och arbeta för länets aktörer samverkar för att uppnå detta. Man har därför identifierat olika målsättningar och ett stort antal olika åtgärder som ska leda till klimatanpassning och energiomställning. De mål och åtgärder med direkt länk till skogssektorn handlar i stort om hur skogsbruket kan bidra till energiomställning och begränsa klimatpåverkan genom olika anpassningar, vilket ska bidra till att uppnå regionens klimatvision. Det handlar bl a systematiskt kvalitetsarbete, specifika åtgärder som exempelvis öka förekomsten av blandskog samt att man i regionerna samverkar för att utveckla en hållbarhetsstrategi eller hållbarhetspolicy för sektorn. En viktig del av föreslagna åtgärder avser kunskapsuppbyggnad, men det finns även en åtgärdsplan för hur en energiomställning

ska gå till som bl a omfattar specifika målsättningar för drivmedel där ett delmål är 20 procent effektivare transporter jämfört med år 2013. Jämtland har också ett specifikt miljö kvalitetsmål som avser skogen ("levande skogar") som bl a resulterat i att 20 nya naturreservat, 7 biotopskydd samt 15 naturvårdsavtal bildades under 2015.⁴

Västernorrland har separata handlingsplaner för miljömålsarbetet och arbetet med energi och klimat som ska bidra genomförande av den regionala utvecklingsstrategin om en hållbar tillväxt och utveckling. Detta genom att fokusera och konkretisera det nationella arbetet med generationsmålet och använda miljö kvalitetsmål för en regional anpassning utifrån läns gemensamma prioriteringar. Man framhåller att det finns goda förutsättningar att bidra till den nationella visionen om inget nettoutsläpp av växthusgaser år 2050 och uppnå visionen i länets klimat- och energistrategi, samt att Västernorrland ska vara attraktivt och konkurrenskraftigt. För att uppnå detta ska man arbeta för energieffektivisering samt energianvändning utifrån länets potentialer av förnybar energi- biomassa, vattenkraft, vindkraft, solenergi. Detta inkluderar vidareutveckling av befintlig teknik, utveckling och införande av ny teknik och nya kunskaper samt hantering av möjliga målkonflikter. Även Västernorrland har ett specifikt miljö kvalitetsmål kopplat till skogen ("levande skogar") och det finns en rad olika aktiviteter som verkar i en positiv riktning för att uppnå detta, men för att nå målen till 2020 verkar takten vara för långsam. Under 2015 har arealen för naturreservat i länet ökat med 1147 hektar varav 628 hektar är produktiv skogsmark. Dessutom har arealen biotopskydd och naturvårdsavtal har ökat under 2015 med 43,5 hektar på produktiv skogsmark. Vid årsskiftet 2015/2016 fanns totalt 14 587 hektar skyddad produktiv skogsmark i länet. Inom den regionala strategin för skydd av skog är det angett att länet ska skydda 19 300 ha produktiv skogsmark. Målet i strategin har ännu inte uppnåtts.⁵

Sammantaget visar detta att det regionala utvecklingsarbetet i både Jämtland och Västernorrland är nära kopplat till EU:s övergripande mål vilket innebär att regionerna ska förhålla sig och medverka till gemensamma målsättningar om global konkurrenskraft, miljö och energi. Regionerna förhåller även till nationella tillväxtmål om innovation och en miljödriven näringslivsutveckling. Det regionala utvecklingsarbetet placeras in i ett större sammanhang men genomförs utifrån EUs regionala utvecklingsperspektiv att varje region ska utvecklas utifrån sina särskilda konkurrensfördelar. Ur ett europeiskt och nationellt perspektiv är det regionala (och lokala) utvecklingsarbetet följaktligen avgörande för att uppnå en gemensam strävan för att nå Europa 2020-målen om en smart och hållbar tillväxt för alla. Likaledes är relaterat arbete på europeisk och nationell nivå styrande för regionens förutsättningar att uppnå

⁴ <http://www.miljomal.se/Miljomalen/Regionala/Regionalt/?l=23&t=Lan&eqo=12> (2017-06-30)

⁵ <http://www.miljomal.se/Miljomalen/Regionala/Regionalt/?l=22&t=Lan&eqo=12> (2017-06-30)

en hållbar utveckling. Det måste därför finnas ett ömsesidigt intresse att verka för förutsättningar som främjar regionala, nationella och europeiska målsättningar. Det betyder att arbetet på den regionala, nationella och europeiska nivån behöver samspela för att gemensamma målsättningar ska kunna uppnås.

För skogssektorn förefaller varken de regionala utvecklingsstrategierna eller klimatstrategierna innebära omfattande strukturella åtgärder riktade för att motverka skogssektorns framtida utveckling och tillväxt på lång sikt. Snarare ger strategierna vid handen att skogssektorn spelar en viktig roll för regionernas framtid och det hållbara samhällsbygget. Hur man väljer att implementera strategiernas visioner och mål är dock avgörande. Regionerna har exempelvis tagit på sig en del av det globala ansvarstagandet att sänka utsläppen inom transportsektorn som svarar för en stor andel av utsläppen. Eftersom skogssektorn är beroende av transporttjänster kan strategiska mål och en omställning inom transportsektorn få implikationer för skogssektorn, så för att en förändring mot en hållbar transportsektor ska främja skogssektorns konkurrenskraft erfordras ett fokuserat och ändamålmässigt arbete för att uppnå detta. Detta är centralt för att uppnå regionala målsättningar gällande miljö och en hållbar utveckling.

Även målet att främja en hållbar utveckling och biologisk mångfald kan få implikationer för skogssektorn om dessa värden ska uppstå genom nya naturreservat, nationalparker och skydd av områden med höga naturvärden, vilket miljöarbetet i både Jämtland och Västernorrland indikerar. Likväl som att de areella näringarna ska verka med beaktande av dessa värden i den dagliga produktionen så måste det regionala utvecklingsarbete förstå vilka långsiktiga möjligheter som skogssektorn innebär för regionernas framtid inklusive dess roll och bidrag till målsättningen att främja en biobaserad samhällsekonomi med bas i skogsindustrins skogsvaror. För att regionala målsättningarna gällande miljö och tillväxt ska kunna uppnås behövs därför en samsyn och att man arbetar fram framkomliga vägar för en smart och hållbar tillväxt.

Se Bilaga 2 för kommentarer från Europaforum Norra Sverige med koppling till arbetet med skogsindustrins framtid.

4 EU:S POLITIK INOM OMRÅDET MILJÖ, KLIMAT OCH ENERGI

I detta kapitel studeras följande lagförslag:

- Förslag till förordning om ansvarsfördelning för utsläpp av växthusgaser inom 2030-ramverket ESR – COM (2016) 482

- Förslag till förordning om inbegripande av utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk LULUCF – COM (2016) 479
- Förslag till direktiv för förnybar energi för perioden 2020 - 2030 RED2 – COM (2016) 767
- Förslag om ändring av direktiv 2003/87/EG för att främja kostnadseffektiva mutsläppsminskningar och koldioxidsnåla investeringar ETS – COM (2015) 337
- Förslag om ändring av direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet COM (2016) 761
- Förslag till förordning om den interna marknaden för elektricitet COM (2016) 861

Förslaget till förordningen om ansvarsfördelning (ESR) utgör tillsammans med EU:s system för handel med utsläppsrätter (ETS), och förslaget till förordning som inkluderar växthusgaser för markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF), genomförandet av EU:s övergripande klimatmål till 2030 och åtagande under Parisavtalet. Rapporteringsförordningen avser rapporteringen av EU:s klimatarbete. Respektive förordning och direktiv studeras separat och ställs emot olika remissyttranden och inspel som gjorts från svenska aktörer.

4.1 FÖRSLAG TILL FÖRORDNING LULUCF –COM (2016) 0479

Förslaget till förordning 2016/479 (LULUCF) innebär att växthusgaser från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF) inkluderas som en separat del i EU:s ramverk för klimat och energi till 2030. Utgångspunkten i förordningsförslaget är att varje medlemsstat förbinder sig till att nettoupptagen i LULUCF-sektorn inte ska minska, eller i de fall då nettoutsläpp för sektorn redovisas, att nettoutsläppen inte ska öka. För att klara åtagandet får medlemsländerna utnyttja flexibiliteter.

I de fall en medlemsstat redovisar ett ökat nettoupptag, dvs ett överskott av utsläppsenheter, får dessa överföras till kommande år eller till andra medlemsstater eller i begränsad omfattning användas för att nå målet för de utsläpp som omfattas av ansvarsfördelningsförordningen (ESR). I de fall ett underskott av utsläppsenheter i LULUCF-sektorn redovisas, kan medlemsstaten köpa utsläppsenheter från andra medlemsstater eller överföra utsläppsenheter från den tilldelning som gjorts under ansvarsfördelningsförordningen (ESR). Under den andra perioden (2026-2030), kan utsläppsenheter som sparats från den första perioden (2021-2025) utnyttjas.⁶

⁶ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/fakta-pm-om-eu-forslag/forordning-om-utslapp-och-upptag-av-vaxthusgaser_H306FPM125

Övergripande om remissyttranden för förordningarna LULUCF –COM (2016) 0479

Skogsindustrierna anser att Sverige ska behålla ett nationellt självstyre över skogen och att det inte ska vara tillåtet att kompensera för utsläpp i andra sektorer genom att bygga kolsänka i skogen.⁷

Enligt Skogsindustrierna har LULUCF-lagstiftningen potential att bli ett klimatkvalitetsmärke som bidrar till att öka användningen av hållbara biobaserade material om den utformas rätt. Utformas lagen ofördelaktigt riskerar den dock att hindra det svenska skogsbruket och tillväxten inom bioekonomi.⁸ En rad svenska remissinsatser har haft synpunkter på LULUCF.

SLU menar att skogsbruk motverkar klimatförändringar både genom att producera produkter som substituerar användningen av fossila produkter och genom uppbyggnad av kolförråd i biomassa och mark. Det är därför viktigt att rapporteringen inom LULUCF inte premierar kortsiktigt uppbyggnad av kolförråd som leder till minskad skogsproduktion och därmed minskad substitution eftersom en sådan strategi potentiellt kan få negativa konsekvenser.⁹

Naturvårdsverket anser att kommissionens konsekvensanalys är ofullständig i flera delar. Det saknas generellt samhällsekonomiska konsekvenser i analyserna på både EU- och medlemsstatsnivå av LULUCF förslaget. Utan dessa uppskattningar är det svårt att tolka vad förslaget sammantaget innebär för EU och för varje enskilt medlemsland, vilket är centralt när man diskuterar en ambitionshöjning av 2030-målen.

Naturvårdsverket konstaterar också att de föreslagna förändringarna av bokföringsregler för LULUCF med tillhörande begränsningsregler innebär att potentialen att skapa LULUCF-krediter minskar totalt för EU jämfört med regelverket under Kyotoprotokollet.¹⁰

Europa Forum Norra Sverige poängterar att det är viktigt att medlemsstaterna även i fortsättningen beslutar om hur råvaror från skogen hanteras och motsätter sig införandet av regelverk som innebär begränsningar för medlemsstaterna på hur skogen får användas.¹¹

⁷ <http://www.skogsindustrierna.se/vara-asikter/aktuella-fragor/lulucf-lagstiftning--skogens-roll-i-eus-klimatpolitik/> och samtal med **Mårten Larsson, skogsdirektör på Skogsindustrierna, 170614**

⁸ <http://www.skogsindustrierna.se/vara-asikter/aktuella-fragor/lulucf-lagstiftning--skogens-roll-i-eus-klimatpolitik/> och samtal med **Mårten Larsson, skogsdirektör på Skogsindustrierna, 170614**

⁹ Remissyttrandet från Sveriges lantbruksuniversitet för COM (2016) 479 final och ett urval av artiklar och bilagor från COM (2016) 482 final som har direkt anslutning till varandra

¹⁰ Remissyttrande från Naturvårdsverket gällande förordning COM(2016) 479

¹¹ EFNS synpunkter på LULUCF och ESR

Gällande referensnivån och avverkningsnivån för skogsbruk i remissyttranden för förordning LULUCF –COM (2016) 479

Den sittande regeringen har ställt sig positiv till en gemensam process för hur medlemsstaternas referensnivåer för skogsbruk sätts, för att skapa en transparent och trovärdig process. Regeringen värnar det nationella självbestämmandet i skogsfrågor och anser därför att det är viktigt att medlemsstaterna även fortsättningsvis beslutar om sina referensvärden för skogsbruk nationellt.¹²

Skogsindustrierna menar att skogens avverkningsnivå inte ska baseras på den historiska intensiteten i skogsbruket som EU-kommissionen föreslår, utan istället beräknas med utgångspunkt från framtida avverkningsmöjligheter. En skoglig referensnivå för avverkning som bygger på historisk intensitet skulle innebära att en ökad avverkning för att producera exempelvis trähus skulle rapporteras som utsläpp trots att det i Sverige finns ett ständigt växande virkesförråd i skogarna. Skogsindustrierna menar att framtida avverkningsmöjligheter ska baseras på vad som är biologiskt möjligt och långsiktigt hållbart.¹³

LRF är mycket kritisk till EU-kommissionen sätt att hantera referensnivån för brukad skogsmark. Att ge kommissionen rätt att justera medlemsstaternas referensnivåer är i praktiken ett sätt att bestämma över medlemsstaters avverkningsnivåer, vilket strider mot EU:s principer om proportionalitet, subsidiaritet och kompetens-fördelningen över skogsbruk i EU. Att därtill föreslå att referensnivån bara får använda samma data och dokumentation som vid sättandet av den nuvarande referensnivån gör att man konserverar och fråntar länder att använda senaste tillväxtdata och skogspolitiska ambitioner. Detta är kontraproduktivt och ger tyvärr inte incitament att använda ett hållbart skogsbruk för att bekämpa klimatförändringarna. LRF menar att detta förslag, som det är formulerat med delegerade akter och rätt att bestämma skogliga referensnivåer, riskerar att ge EU-kommissionen ett orimligt stort inflytande i att, med stöd av Europeiska Miljöbyrån (EEA), bestämma över enskilda medlemsstater.¹⁴

LRF menar också att förslaget gällande artikel 12, *kontroll av efterlevnad*, riskerar att ge EU-kommissionen ett orimligt stort utrymme att, med stöd av Europeiska Miljöbyrån (EEA), reglera referensvärdena för skördenivåerna i skogen för varje medlemsstat. Detta är en stor förändring jämfört med LULUCF-fördraget i Kyotoprotokollet som är oacceptabelt, då det står helt i strid med EU:s principer om subsidiaritet och det faktum att skogspolitiken är en nationell kompetens. LRF anser också att kommissionens

¹² https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/fakta-pm-om-eu-forslag/forordning-om-utslapp-och-upptag-av-vaxthusgaser_H306FPM125

¹³ <http://www.skogsindustrierna.se/vara-asikter/aktuella-fragor/lulucf-lagstiftning--skogens-roll-i-eus-klimatpolitik/>

¹⁴ Lantbrukarnas riksförbunds (LRF) och LRF Skogsägarna remissyttrande rörande remitteringen av EU-kommissionens förslag COM (2016)479 och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning 525/2013 Dnr 2016/7660

förslag att använda delegerade akter för att bestämma över jordbruks- och skogsmark är ett icke transparent arbetssätt som är negativt för den demokratiska processen. Viktiga regler och beslut måste alltid ligga i förordningen.¹⁵

Inom EU behöver vi använda mer biomassa från skogen för att ersätta fossila bränslen och klara klimatet (en sådan ökning har många EU länder redan räknat med och meddelat till Kommissionen i sina planer för framtida energiförsörjning) och det finns stora möjligheter att använda mer trä för olika långlivade produkter. Referensnivåerna verkar inte ta hänsyn till detta och det finns definitivt inga tydliga skrivningar som tydligt stimulerar/möjliggör ökad användning. Sveaskog anser att det är en underlig ordning att Kommissionen i artikel 8.5 ges möjlighet att ensidigt räkna om och korrigera referensnivåerna.¹⁶

Naturvårdsverket framhåller att utformningen av bokföringsregler för brukad skogsmark, brukad åkermark och beskogad mark har stor betydelse för om Sverige kommer att nå åtagandet för LULUCF. Bokföringsreglerna för brukad skogsmark har särskilt stor betydelse för ett skogsrikt land som Sverige eftersom skogen har stora kolflöden och stora mellanårsvariationer jämfört med utsläppen i andra sektorer. Om avverkningsnivåerna överstiger det som antagits i referensnivån för brukad skogsmark riskerar Sverige att bokföra upptagsminskningar (skulder) trots att upptaget (kolinlagringen) i dagsläget uppgår till drygt 40 Mton CO₂ per år. Hur utsläppsförändringar i LULUCF-sektorn bokförs med tillhörande begränsningsregler och flexibiliteter påverkar både ambitionsnivån för 2030 ramverket och ansvarsfördelningen mellan medlemsstaterna.¹⁷

Skogsstyrelsen skriver att enligt förslaget COM (2016) 479 artikel 8 ska det faktiska nettoupptaget i brukad skog jämföras mot en referensnivå för skog. Skogsstyrelsen bedömer att detta är en tveksam metod i relation till den styrningsnytta den kan medföra och stödjer införandet av en EU-intern process för metodutveckling i detta avseende.¹⁸ LRF anser att sätta en politisk bestämd referensnivå utifrån vissa principer som utgör ett avverkningstak måste ligga i varje medlemsstats rätt att bestämma utifrån sina skogliga förutsättningar och ambitioner. Förslaget som föreligger riskerar att bli kontraproduktivt och ger tyvärr inte incitament att använda ett hållbart skogsbruk för att bekämpa klimatförändringarna. Tvärtom lägger förslaget fokus på åtgärder för att kontrollera avverkningsnivåer. Därför avvisar LRF lagt förslag. LRF hade istället önskat att se mer stimulans till skogstillväxt och skogsprodukter (HWP, Harvested Wood Products). Detta eftersom att den största klimatnyttan skapas genom ett aktivt

¹⁵ Lantbrukarnas riksförbunds (LRF) och LRF Skogsägarna remissyttrande rörande remitteringen av EU-kommissionens förslag COM (2016)479 och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning 525/2013 Dnr 2016/7660

¹⁶ Remissyttrandet från Svea Skog över förslag COM (2016) 479 och COM (2016) 482

¹⁷ Remissyttrande från Naturvårdsverket gällande förordning COM(2016) 479

¹⁸ Remissyttrandet från Skogsstyrelsen för förslag COM (2016) 479

skogsbruk som binder kol genom att förnybara råvaror ersätter fossila (substitution), samtidigt som det aktiva brukandet ger ökad tillväxt som leder till ökat upptag av koldioxid. Kommissionens förslag ger nu enbart medlemsstaterna incitament att inte avverka för mycket, vilket motverkar den potentiella klimatnytta som högre tillväxt och mer skogsprodukter utgör i en biobaserad ekonomi.¹⁹ Naturvårdsverket poängterar gällande artikel 8 att hur man bestämmer referensnivåer för brukad skogsmark har stor betydelse för Sveriges bokförda utsläppförändringar. Naturvårdsverket anser att det är viktigt att kommissionen fastställer kriterier för framtagandet av referensnivå tillsammans med medlemsländerna. Det är även viktigt att kommissionen tar fram granskningsriktlinjer tillsammans med medlemsländerna.²⁰

Svebio menar att kommissionens förslag om fastställande av referensnivåer för rapportering för skogsbruk bör avvisas. Svebio anser inte att Kommissionen ska fastställa och beräkna dessa nivåer med biträde av EEA. Skogspolitiken och bestämmandet av avverkningsnivåer och skogliga strategier är en nationell kompetens. Dessutom lever skogsbruket i en marknadsekonomi, där utbud, efterfrågan, priser och konjunkturer styr marknadens aktörer. Enligt förslaget ska referensnivån dessutom fastställas utifrån uppgifter om skogsbruket före 2009. Enligt vår uppfattning bör man utgå från senast tillgänglig statistik och aktuella skogliga strategier och nationella skogspolitiska riktlinjer.²¹

Gällande nettoupptag från LULUCF-sektorn i remissyttranden för förordningen LULUCF –COM (2016) 479

Enligt SLU påtalar förslaget vikten av en skyldighet för medlemsstaterna att i bokföringen inte generera några nettoutsläpp från LULUCF sektorn. SLU menar att ingen nation kan garantera detta på lång sikt, till exempel innebär det att en nation som Sverige med höga ambitioner inom skogsbruk och en hög referensnivå (som i Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod) lovar att upprätthålla ett stort årligt nettoupptag över lång tid. Detta är biologiskt omöjligt då nettotillväxten så småningom stagnerar. Trots visionen om önskad ökning av lagret i skogarna, hindrar inte förslaget möjligheten att på lång sikt få en hög och varaktig produktion av biomassa för substitution som SLU tror är bättre för klimatet (men taket på Skogsbruk skapar inga incitament till investeringar idag för att öka substitutionen i framtiden). Denna varaktiga höga produktion bör i framtiden resultera i ett nettoupptag långt under referenslinjen för kategorin Skogsbruk. En medlemsstat kan då bokföringsmässigt kompensera minskade

¹⁹ Lantbrukarnas riksförbunds (LRF) och LRF Skogsägarna remissyttrande rörande remitteringen av EU-kommissionens förslag COM (2016)479 och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning 525/2013 Dnr 2016/7660

²⁰ Remissyttrande från Naturvårdsverket gällande förordning COM(2016) 479

²¹ Remissyttrande från Svebio gällande förordning COM(2016) 479 och ESR – COM(2016) 482
https://www.svebio.se/app/uploads/2016/11/BinBip_9-2016_mail.pdf

nettoupptag i LULUCF med dess substitution av fossila produkter och energi andra sektorer och detta tror SLU är bokföringsmässigt tillåtet.²²

Skogsstyrelsen anser att det i stort är bra att beskogning räknas plus och avskogning minus, men även här behöver reglerna ändras för boreal skog med långa omloppstider så att det inte blir för Sverige – att utsläppen från avskogning tycks vara högre än upptagen på återbeskogad mark trots att de respektive arealerna länge varit i samma storleksordning. Möjligheten att använda en 30 år lång övergångsperiod för beskogning var trots allt ett steg i rätt riktning.²³

Naturvårdsverket anser att regelverket för att bokföra upptag på beskogad mark bör ta hänsyn till att boreala skogar växer långsamt och att upptaget därför behöver beräknas under en längre period än enligt kommissionens förslag.²⁴

Enligt förslaget COM (2016) 479 artikel 11 menar Skogsstyrelsen är det inte givet att Sverige kommer bokföra ett nettoupptag inom LULUCF-sektorn, vilket i sig sänder en konstig signal till omvärlden då Sverige i verkligheten har ett stort pågående nettoupptag.²⁵

Gällande bokföringskategorier och överföring mellan kategorier i remissyttranden för förordning LULUCF –COM (2016) 479

I förslaget är definitionen på skog ”ett markområde som definieras med hjälp av minimivärden avseende areal, krontäckning eller likvärdig slutenhet och potentiell trädhöjd i mogen ålder på den plats där träden växer. Skog inbegriper områden med träd, inbegripet grupper av unga naturligt växande träd, planteringar som ännu inte har uppnått de minimivärden för krontäckning eller likvärdig slutenhet eller minimivärdena för trädhöjd, samt områden där det för tillfället till följd av mänskliga ingripanden, t.ex. avverkning, eller av naturliga orsaker inte finns några träd, men som normalt sett ingår i skogsområdet och väntas återgå till skog.” Genom undantag från kravet på tillämpning av standardvärdet i artikel 5.3 får en medlemsstat 30 år efter omställningstidpunkten överföra åkermark, betesmark, våtmark, bebyggd mark och övrig mark från kategorin för sådan mark som ställts om till skogsmark till kategorin för skogsmark som fortfarande är skogsmark.

SLU anser att förslaget kommer att få stora konsekvenser för Sveriges åtagande, då referenslinjen för kategorin Skogsbruk innebär att Sverige åtar sig att upprätthålla ett

²² Remissyttrandet från Sveriges lantbruksuniversitet för COM (2016) 479 final och ett urval av artiklar och bilagor från COM (2016) 482 final som har direkt anslutning till varandra

²³ Remissyttrandet från Skogsstyrelsen för förslag COM (2016) 479

²⁴ Remissyttrande från Naturvårdsverket gällande förordning COM(2016) 479

²⁵ Remissyttrandet från Skogsstyrelsen för förslag COM (2016) 479

stort nettoupptag varje år. Förslaget att tidsbegränsa ackumulering av kategorin Nybeskogning ökar Sveriges åtagande då dessa skogar byter kategori till Skogsmark före de börjat växa som bäst. Bokföringsmässigt innebär detta att fulla krediter under kategorin Nybeskogning ersätts av normalt kraftigt begränsade krediter under skogsbruk på samma mark. Förslaget att kategorisera alla ägoslagsförändringar till Skogsmark som Nybeskogning innebär att tämligen stora arealer obrukad trädbevuxen mark, ofta trädbevuxen myr, kategoriseras som Nybeskogning. Om det omvända kategoriseras som Avskogning kan Sverige komma att rapportera upptag av avskogad mark- det är en fråga om en ägolagsförändring och inte att träden avverkas.²⁶

Svea Skog anser att resonemanget bakom valda antal år (20 alt 30) för att överföra mark från en typ av mark till en annan är vagt. 20 resp. 30 år (artikel 5 och 6 i COM (2016) 479) anser Svea Skog stämmer dåligt med de långa omloppstider skog har i Norra barrskogsbältet.²⁷

Naturvårdsverket anser att övergångsperioden för beskogad mark bör vara längre än 30 år för boreala skogar som växer långsamt och som börjar lagra in kol i betydande omfattning först efter ca 20 år. En längre övergångsperiod på 40 - 50 år skulle bättre spegla kolflödena i långsamväxande skogar och ge incitament till framtida beskogningsåtgärder i boreala skogar. Enligt preliminära bedömningar för Sverige skulle dock en övergångsperiod på 30 år innebära att upptagsökningar på beskogad mark kompenserar utsläppen från avskogad mark under perioden 2021 - 2030 med nuvarande avskogningstakt (10 000 ha per år) och beskogningstakt (20 000 ha per år).²⁸

SLU anser att det inte är klart hur mark som konverteras mellan ägoslag i flera steg ska beaktas. Denna nya tolkning har stor betydelse för Sveriges rapportering och bokföring. SLU:s uppfattning är att både rapportering och bokföring hade förenklats om bokföringen hade interagerat beskogning och brukad skog i en kategori motsvarande Skogsmark under UNFCC. Detta hade kunnat skapa rättvisare incitamentsstrukturer där länderna då hade fått möjlighet att satsa på åtgärder där de gör mest nytta och fått samma utdelning vad gäller bokförda krediter.²⁹

Gällande företagspåverkan i förslag för förordning LULUCF –COM (2016) 479

I förslag till förordning LULUCF COM (2016) 479 står det ”Förslaget riktar sig till medlemsstaterna som institutionella aktörer. Den förslagna politiken ska genomföras på

²⁶ Remissyttrandet från Sveriges lantbruksuniversitet för COM (2016) 479 final och ett urval av artiklar och bilagor från COM (2016) 482 final som har direkt anslutning till varandra

²⁷ Remissyttrandet från Svea Skog över förslag COM (2016) 479 och COM (2016) 482

²⁸ Remissyttrande från Naturvårdsverket gällande förordning COM(2016) 479

²⁹ Remissyttrandet från Sveriges lantbruksuniversitet för COM (2016) 479 final och ett urval av artiklar och bilagor från COM (2016) 482 final som har direkt anslutning till varandra

nationell nivå och påverkar därmed främst deras nationella myndigheter. De nationella åtgärder som vidtas av medlemsstaterna kommer, beroende på typ och omfattning, att påverka olika intressenter i de berörda branscherna. Vidare inverkan kommer att bero på de nationella strategier och åtgärder som väljs i varje enskilt land.”

Gällande flexibilitetsmekanismerna i LULUCF –COM (2016) 479

Det finns starka kopplingar mellan förslag till förordning LULUCF och ESR gällande flexibilitetsmekanismerna, mer information finns under flexibiliteter under kapitel 4.2 som behandlar ESR.

I förslaget till förordning LULUCF (479) står det att utsläpp och upptag av växthusgaser inom LULUCF-sektor omfattas för närvarande bara av de internationella åtagandena enligt Kyotoprotokollet fram till 2020, genomförande av de nuvarande LULUCF-beslutet pågår och kommer resultera i ett bättre bokföringssystem fram till 2020. Genom att LULUCF-sektorn integreras i 2030-ramen får man en gemensam ram för hur denna sektor kan bidra till EU:s gemensamma mål för minskning. Det kommer vara upp till medlemsstaterna att välja åtgärder för att uppnå de olika målen för LULUCF-sektorn, vilket innebär att subsidiaritetsprincipen till fullo respekteras.

Artikel 11 i LULUCF gör det möjligt för medlemsstaterna att kompensera för utsläppen från en markbokföringskategori genom upptag från en annan markbokföringskategori inom deras territorium. Den gör det även möjligt för en medlemsstat att räkna ihop nettoupptaget i sin bokföring under en 10 årsperiod. Upptagsöverskott kan överlåtas till en annan medlemsstat för att hjälpa denna att uppfylla kraven för icke-debitering. För att möjligheten till flexibilitet ska få utnyttjas måste medlemsstaterna slutligen säkerställa tillräcklig övervakning i enlighet med denna förordning”³⁰ Regeln om icke-debitering innebär att åtagandet för varje medlemsstat är att se till att LULUCF-sektorn efter tillämpning av de bokföringsregler som fastställs i förordningen och med hänsyn till den flexibilitet som är möjlig, inte genererar några nettoutsläpp inom deras territorium.³¹

Skogsindustrierna anser att flexibiliteter inom LULUCF är bra, det ger möjlighet att bokföringsmässigt flytta utsläppen mellan år eller medlemsstater. Skogsindustrierna menar att flexibiliteterna kan innebära både positiva och negativa effekter för den bioekonomiska tillväxten. Flexibiliteter gällande samma fysiska mark anses som gynnsamma, detta då det möjliggör en flyttning mellan olika LULUCF kategorier. EU:s regel om icke-debitering innebär att det sätts en ring kring EU inom LULUCF så att

³⁰ Förslag till förordning LULUCF-COM (2016) 479

³¹ Artikel 4, förslag till förordning LULUCF COM (2016) 479

LULUCF inte får skapa koldioxidutsläpp, om det uppstår utsläpp ändå får en annan sektor täcka upp detta vilket anses som gynnsamt.³² Den flexibilitet som anses som missgynnsam är den som möjliggör en förflyttning av överskott från skogsbruk till exempelvis transportsektorn vilket inte gynnar en bioekonomisk tillväxt. Om skogen inte avverkas i tid blir den gammal och dör, skogen ska inte användas som ett kolsskogsbruk utan man ska tillvara på de tillgångarna som finns.

I remissyttrandet från Skogsindustrierna gällande LULUCF står det att regeln om icke debitering ger förutsättningar för en politik som gynnar ett aktivt skogsbruk med ökad skogstillväxt. Icke debiteringsmekanismen hör till LULUCF-förslaget men är också kopplad till den icke-handlande sektorn, eftersom allokeringar därifrån måste användas i de fall utsläpp sker från markanvändningssektorn. Skogsindustrierna tillstyrker förslaget. Det skapar, genom kravet på att eventuella utsläpp från LULUCF-sektorn ska kompenseras genom minskade utsläpp inom den icke-handlande sektorn, förutsättningar för en politik som stimulerar ett aktivt skogsbruk med ökad skogstillväxt. Det förstärker också drivkrafterna för att öka kollagret i långlivade träprodukter. Samtidigt skapar dock förslaget en risk för råvarubetingade begränsningar av tillväxten i skogsindustrin. För att motverka detta anser Skogsindustrierna att det är oerhört viktigt att avverkningsnivån inom LULUCF sätts så att den motsvarar den högsta möjliga uthålliga nivån och att insatser för att öka skogstillväxten måste avspeglas i ökade avverkningsmöjligheter. Skogsindustrierna anser också att nivåerna inte ska fastställas ensidigt av EU-kommissionen, utan att Sverige som land och skogsindustrin som bransch måste få ha en hög grad av påverkan.³³

Sittande regering välkomnar förslaget men betonar vikten av att inte flexibiliteten utformas så vissa medlemsländer inte behöver genomföra de åtgärder och den omställning som krävs.³⁴ Svea Skog anser att det är svårt att tydligt se resultatet av flexibilitetsmekanismerna, flexibiliteten är i och för sig bra men det får inte leda till uppenbara kryphål som leder till att vissa länder i praktiken inte tar sitt ansvar.³⁵

I förslaget till förordning LULUCF –COM (2016) 479 står det i slutsatserna från konsekvensbedömningen att: En begränsad grad av flexibilitet mellan LULUCF-sektorn och sektorer utanför utsläppshandelssystemet skulle vara möjlig och motiverad med hänsyn till att minskningspotentialen är mindre inom jordbruket och den andel jordbrukssektorn utför i varje medlemsstat. (sid 5 i förslaget).

³² Samtal med Mårten Larsson, skogsdirektör på Skogsindustrierna, 170614

³³ Remissyttrande från Skogsindustrierna gällande COM (2016) 482

³⁴ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/fakta-pm-om-eu-forslag/forordning-om-utslapp-och-upptag-av-vaxthusgaser_H306FPM125

³⁵ Remissyttrandet från Svea Skog över förslag COM (2016) 479 och COM (2016) 482

Svebio menar att en obligatorisk avräkning av LULUCF-upptag mot övriga utsläpp skulle kunna få förödande konsekvenser: dels genom att minska intresset för att reducera utsläpp från fossil förbränning och dels genom att kunna leda till att man inför incitament för att ytterligare öka överskottet i LULUCF. Mot den här bakgrunden anser Svebio att man bör hålla systemen åtskilda och fortsätta efter principen om icke debitering det vill säga ingen avräkning mellan LULUCF och utsläpp från andra aktiviteter.³⁶

Sammantaget för LULUCF:

- Artikel 8 och 12 i COM (2016) 479 riskerar att ge EU-kommissionen ett stort utrymme att reglera referensvärdena för skördenivåerna i skogen för varje medlemsstat. Detta är en stor förändring jämfört med LULUCF-fördraget i Kyotoprotokollet. Detta kan ge stora negativa effekter för Sverige om kommissionen väljer att missgynna skogsländerna eller om ett för lågt avverkningsstak sätts. Som regeringen med flera uttrycker är det viktigt att medlemsstaterna även fortsättningsvis beslutar om sina referensvärden för skogsbruk nationellt för att kunna främja den svenska bioekonomin.
- Enligt förslaget grundas referensnivåerna på policybeslut tagna före 2009 och speglar inte framtida uthålliga avverkningsnivåer. Detta kan innebära att avverkningsnivåerna begränsar en ökad bioekonomisk tillväxt.
- Om avverkningsnivåerna överstiger det som antagits i referensnivån för brukad skogsmark riskerar Sverige att bokföra upptagsminskningar (skulder) trots att upptaget (kolinlagringen) i dagsläget uppgår till drygt 40 Mton CO₂ per år. Skogsstyrelsen menar att det inte är givet att Sverige kommer bokföra ett nettoupptag inom LULUCF-sektorn (artikel 11). Om Sverige inte kan bokföra ett nettoupptag inom LULUCF hade detta kunnat leda till att avskogning förbjuds under en period, och att Sverige får tillbaka en likande skogsstiftning som den fram till 1993 där det uttrycktes ”om man ska öka skogssektorn måste det först prövas om det finns tillräckligt med råvara/virke” vilket inte är en önskvärd riktning. Hur utsläppsförändringar i LULUCF-sektorn bokförs med tillhörande begränsningsregler och flexibiliteter påverkar både ambitionsnivån för 2030 ramverket och ansvarsfördelningen mellan medlemsstaterna.
- Förslaget leder inte till någon direkt företagspåverkan, men beroende på hur förslagen tillämpas (i Sverige) kan det få implikationer för en bioekonomisk samhällsutveckling i regionerna. En aktiv klimat politik kan däremot få en indirekt påverkan på efterfrågan av förnybara råvaror vilket är en positiv utveckling.

³⁶ Remissyttrande från Svebio gällande förordning COM(2016) 479 och COM(2016) 482
https://www.svebio.se/app/uploads/2016/11/BinBip_9-2016_mail.pdf

- Förslaget innebär att Sverige åtar sig att upprätthålla ett nettoupptag varje år. Förslaget att tidsbegränsa ackumulering av kategorin Nybeskogning (20 och 30 år) ökar Sveriges åtagande då dessa skogar byter kategori till Skogsmark före de börjat växa som bäst. Bokföringsmässigt innebär detta att fulla krediter under kategorin Nybeskogning ersätts av normalt kraftigt begränsade krediter under skogsbruk på samma mark.
- Det anses även som oklart hur mark som konverteras mellan ägoslag i olika steg ska beaktas. Denna nya tolkning har stor betydelse för Sveriges rapportering och bokföring.
- Den flexibilitet som möjliggör en förflyttning av överskott från skogsbruk till exempelvis transportsektorn anses inte gynna den bioekonomiska tillväxten, då detta riskerar att leda till ett nollsummespel där misslyckanden i andra sektorer kan leda till begränsningar i skogsindustrin.
- Däremot är det positivt med flexibiliteter inom LULUCF då detta skapar en möjlighet att bokföringsmässigt flytta utsläppen mellan år eller medlemsstater. Flexibiliteter gällande samma fysiska mark anses som gynnsamma, detta då det möjliggör en flyttning mellan olika LULUCF kategorier.

4.2 FÖRSLAG TILL FÖRORDNING ESR – COM (2016) 482

Förslaget till förordning 2016/482 (ESR) avser nationella mål för 2030 och möjliga flexibiliteter för att klara dessa. För Sveriges del innebär förslaget framför allt att växthusgasutsläppen ska minska med 40 procent inom de sektorer som ligger utanför utsläppshandelssystemet (ETS) fram till 2030 jämfört med de utsläpp Sverige redovisade år 1990. Förslaget till förordning 2016/482 (ESR) anger inte hur utsläppen ska minska, utan att medlemsstaterna förväntas utforma en nationell politik som säkrar uppfyllelsen av målet.

Remissyttrande om ESR

Svebio anser i sitt remissyttrande till COM (2016) 482 att det föreslagna målet om 40 procents minskning till 2030 för Sverige är möjligt att nå, vilket bekräftas av de prognoser som gjorts av Naturvårdsverket och av arbetet i Miljömålsberedningen. Den svenska minskningen av utsläppen måste till en mycket stor del ske inom transportsektorn, som är den enda sektor där det i Sverige finns stor återstående användning av oljeprodukter.³⁷

Skogsindustrierna anser att det kan kritiseras att Sverige har det högsta åtagandet bland alla 28 medlemsstater. I Sverige har vi kommit långt med att sänka våra utsläpp, vilket

³⁷ Remissyttrande från Svebio gällande COM (2016) 482

innebär att många ”låg hängande frukter” redan är plockade. De åtgärder som kvarstår kommer per definition att vara mer komplicerade, vilket leder till att ytterligare utsläppsminskningar i Sverige blir dyrare än om enklare åtgärder görs i de länder som ännu inte åtgärdat utsläpp i samma utsträckning som Sverige gjort. EU-kommissionen anger att kostnadseffektivitet har beaktats vid ansvarsfördelningen, men redogör inte för hur och med vilket resultat. Skogsindustrierna ser detta som en uppenbar brist i förslaget. För Sveriges del kommer målet om minus 40 procent - tillsammans med motsvarande mål i Miljömålsberedningens betänkande om minus 58 procent - med allra största sannolikhet att skapa ett tryck på att ersätta fossila bränslen med förnybara inom transportsektorn. Skogssektorn kommer att påverkas på flera sätt. Behovet av råvara för produktion av förnybara drivmedel kan ge ökad avsättning för och högre priser på rest- och biprodukter, men kan också påverka tillgång och kostnad för industriråvara. Skogssektorn är Sveriges största transportköpare och köper transporttjänster för cirka 25 miljarder per år. Transportkostnaden kan utgöra mellan 10 - 30 % av varukostnaden och är därför av avgörande betydelse för skogssektorns konkurrenskraft. Mycket av den bränsleråvara som skogssektorn kan erbjuda till exempel grot (grenar och toppar) är känslig för transportkostnad och kommer inte att tas till vara om transportkostnaden ökar till exempel på grund av kostnader initierade av styrmedel för ökad andel förnybara drivmedel. Det finns alltså risk att sådana styrmedel motverkar sitt eget syfte. Även om produktion av förnybara drivmedel kan utgöra en affärsmöjlighet för skogssektorn identifierar sig våra medlemmar främst som köpare av transporttjänster.³⁸

Energimyndigheten menar i sitt remissvar till ansvarsfördelningsförordning (ESR) att förordningen baseras på ramverket för EU:s energi- och klimatpolitik till 2030 som Europeiska rådet beslutade i oktober 2014, vilket innebär att de övergripande målsättningarna och principerna betraktas som låsta.³⁹

Linköpings Universitet anser i sitt remissvar att artikel 7 i ESR COM (2016) 482 riskerar att tillåta medlemsstaterna att utan större åtgärd inom LULUCF kompensera för misslyckande utsläppsminskningar inom övriga sektorer. Det kan beskrivas som att kompensera icke-agerande inom alla icke handlande sektorer utanför LULUCF och/eller misslyckande inom den handlande sektorn med lågt agerande eller icke-agerande inom LULUCF.⁴⁰ Även Naturskyddsföreningen lyfter i sitt remissvar samma problematik.⁴¹

Naturskyddsföreningen motsätter sig också att förslaget tillåter avräkning av kolsänkor i

³⁸ Remissyttrande från Skogsindustrierna gällande COM (2016) 482 och samtal med Mårten Larsson 170614

³⁹ Remissyttrande från Energimyndigheten gällande COM (2016) 482

⁴⁰ Remissyttrande från Linköpings Universitet centrum för klimatpolitisk forskning tema miljöförändring gällande COM (2016) 482

⁴¹ Remissyttrande från Naturskyddsföreningen gällande COM (2016) 482

utsläppsmålet (Artikel 7), liksom upprättandet av en marknad för handel med LULUCF-krediter COM (2016) 479. Kolsänkorna behövs enligt Naturskyddsföreningen utöver utsläppsminskningarna om vi ska ha någon som helst chans att klara klimatmålen. Eftersom Sverige med sina stora skogsarealer skulle gynnas av ett sådant kryphål är det av extra stor vikt att Sverige går före och emotsätter sig att utsläpp ska kunna maskeras av sänkor. Det behövs en ambitiös politik för att främja kolsänkor och motverka utsläpp från LULUCF-sektorn, utan att det sänker ambitionerna i den icke-handlande sektorn.⁴²

Gällande företagspåverkan i förslag för förordningen ESR –COM (2016) 482

I förslag till förordning ESR- COM (2016) 482 står det ”Eftersom LULUCF-bokföringen görs på nationell nivå med tekniskt stöd från forskningsinstitut och forskarmyndigheter kommer den administrativa bördan och kostnaderna för att kontrollera efterlevnad bara drabba medlemsstaterna, kommissionen och europeiska miljöbyrån. Det finns inga direkta rapporteringsskyldigheter i den nuvarande lagstiftningen för mikroföretag, små och medelstora företag eller andra företag. Detta skulle inte förändras med förslaget”

Gällande flexibilitetsmekanismerna i ESR – COM (2016) 482

Det finns starka kopplingar mellan förslag till förordning LULUCF och ESR gällande flexibilitetsmekanismerna, mer information finns under flexibiliteter under kapitel 4.1 som behandlar LULUCF.

I förslag till förordning ESR (482) består av tre flexibilitetsmekanismer

- *Artikel 5 – Flexibilitet för att uppnå årliga gränser*
Denna artikel anger den flexibilitet som är tillgänglig för medlemsstater för att de ska kunna uppnå sina årliga gränser, inklusive flexibilitet över tid via ”sparande” och ”lån” av utsläppstilldelningar under åtagandeperioden, samt flexibilitet mellan medlemsstater genom utsläppstilldelningar.
- *Artikel 6- Flexibilitet för vissa medlemsstater till följd av minskning av utsläppsrätter*
En ny flexibilitet skapas genom annullering av utsläppsrätter upp till en fastställd gräns. Berörda medlemsstater kommer att besluta före år 2020 om de vill använda denna flexibilitet, och exakta mängder kommer att fastställas i den genomförandeakt som anger årliga utsläppstilldelningar. Genomförandeakten i artikel 4 kommer också att bestämma det maximala antal utsläppsrätter som en medlemsstat kan välja att annullera för att få dem med i bedömningen av dess efterlevnad av gränserna.

⁴² Remissyttrande från Naturskyddsföreningen gällande COM (2016) 482

- *Artikel 7- Ytterligare utnyttjande av ett nettoupptag på högst 280 miljoner ton koldioxidekvivalenter från avskogad mark, beskogad mark, brukad åkermark och brukad betesmark*

Svea Skog anser att det är svårt att tydligt se resultatet av flexibilitetsmekanismerna, flexibiliteten är i och för sig bra men det får inte leda till uppenbara kryphål som leder till att vissa länder i praktiken inte tar sitt ansvar.⁴³

Svebio menar att en obligatorisk avräkning av LULUCF-upptag mot övriga utsläpp skulle kunna få fördömande konsekvenser: dels genom att minska intresset för att reducera utsläpp från fossil förbränning och dels genom att kunna leda till att man inför incitament för att ytterligare öka överskottet i LULUCF. Mot den här bakgrunden anser Svebio att man bör hålla systemen åtskilda och fortsätta efter principen om icke debitering det vill säga ingen avräkning mellan LULUCF och utsläpp från andra aktiviteter. Svebio motsätter sig den flexibilitetsmekanism som föreslagits inom ESR beträffande avskogning/beskogning, jordbruksmark och gräsmark. De länder som har stor andel utsläpp i jordbrukssektorn bör kompenseras på annat sätt än genom denna flexibilitet.⁴⁴

Energimyndigheten ser en komplicerande omständighet med den flexibilitet som går från LULUCF till ESR på grund utav att de flesta utsläppscenarier förenliga med Parisavtalets målsättningar förutsätter negativa utsläpp i andra halvan av århundradet, exempelvis i form av kolsänkor. Målet för LULUCF kommer därmed framöver att behöva höjas från icke-debitering till nettoupptag. För svensk del kan det konstateras att Sveriges föreslagna åtagande för ESR ligger långt under det etappmål för 2030 som miljömålsberedningen föreslagit för den svenska icke-handlande sektorn.

Miljömålsberedningen har dessutom föreslagit att ESR och LULUCF hanteras separat, genom att upptag i LULUCF ses som ”kompletterande åtgärder” och att eventuella svenska överskott som uppstår i den icke-handlande sektorn ska annulleras. Det framgår inte explicit om beredningens förslag ska tolkas som att allt överskott från ESR ska annulleras eller bara det som blir kvar när eventuellt underskott i ESR har täckts – något som behöver förtydligas – men Energimyndigheten ser det som en rimlig tolkning att allt överskott i ESR ska annulleras. För svensk del torde därmed flexibiliteterna mellan ESR och LULUCF – åt ena eller andra hållet – inte vara intressanta.⁴⁵

Sammantaget:

⁴³ Remissyttrandet från Svea Skog över förslag COM (2016) 479 och COM (2016) 482

⁴⁴ Remissyttrande från Svebio gällande förordning COM(2016) 479 och COM(2016) 482
https://www.svebio.se/app/uploads/2016/11/BinBip_9-2016_mail.pdf

⁴⁵ Remissyttrande från Energimyndigheten gällande COM (2016) 482

- Skogen lyfts fram som ett tydligt medel för att motverka klimatförändringar i förslaget genom att LULUCF inkluderas i EU:s energi och klimatravverk till 2030 vilket är positivt.
- Den svenska minskningen av utsläpp kommer till stor del behöva ske inom transportsektorn, detta då transportsektorn är en av de mest fossilintensiva sektorerna. Skogssektorn är Sveriges största transportköpare och en kraftig ökning i transportkostnaden skulle därför minska den svenska skogssektorns konkurrenskraft. Dock har Sverige för närvarande högre mål för förnybart inom bland annat transportsektorn vilket resulterar i att förslaget inte påverkar ytterligare.
- Den flexibilitet som möjliggör en förflyttning av överskott från skogsbruk till exempelvis transportsektorn anses inte gynna den bioekonomiska tillväxten, då detta riskerar att leda till ett nollsummespel där misslyckanden i andra sektorer kan leda till begränsningar i skogsindustrin.
- Däremot är det positivt med flexibiliteter inom LULUCF då detta skapar en möjlighet att bokföringsmässigt flytta utsläppen mellan år eller medlemsstater. Flexibiliteter gällande samma fysiska mark anses som gynnsamma, detta då det möjliggör en flyttning mellan olika LULUCF kategorier.
- Förslaget bedöms inte innebära någon direkt skillnad för bioekonomiska företag i Sverige. Däremot kan en aktiv klimat politik få en indirekt påverkan på efterfrågan av förnybara råvaror vilket är en positiv utveckling.

4.3 FÖRSLAG TILL DIREKTIV FÖR FÖRNYBAR ENERGI FÖR PERIODEN 2020- 2030 RED2 – COM (2016) 767

EU:s bindande mål till 2030

Enligt förslaget ska medlemsstaterna gemensamt säkerställa att EU-målet om minst 27 % förnybar energi till 2030 uppnås. Detta genom att fastställa nationella bidrag i enlighet med kriterierna i det styrningssystem kommissionen samtidigt föreslår (KOM (2016) 759). Medlemsstaternas nationella bidrag till 2030 får inte, enligt förslaget, vara lägre än respektive nationellt mål för 2020. Om de gemensamma bidragen inte når upp till EU-målet eller om medlemsstaternas lägsta nivå inte hålls, ska kommissionen anta åtgärder i enlighet med bestämmelserna i direktivet om ett styrningssystem.

Stödsystem för förnybar elproduktion

Kommissionen föreslår att medlemsstaterna ska kunna använda stödsystem för att främja förnybar elproduktion förutsatt att de uppfyller statsstödsreglerna. Stöd för

förnybar elproduktion ska enligt förslaget utformas så att påverkan på elmarknaden minimeras. Vidare föreslås krav på att medlemsstaterna ska öppna sina stödsystem för förnybar elproduktion i andra medlemsstater med minst en viss angiven andel av den kapacitet för förnybar elproduktion som nyligen mottagit stöd.

Ursprungsgarantier

Enligt förslaget ska ursprungsgarantier inte få tilldelas sådan förnybar elproduktion som erhåller stöd. Ursprungsgarantier ska enligt förslaget vara det enda verktyget för att uppfylla kraven om ursprungsmärkning av el enligt elhandelsdirektivet (2009/72/EU). Vidare föreslås ett flertal detaljerade förändringar av förnybartdirektivet rörande ursprungsgarantier, exempelvis om ursprungsgarantiernas livslängd. Syftet med ursprungsgarantier är att säkerställa ursprunget av en producerad kilowattimme, det vill säga vilken energikälla som genererat elen. Staten utfärdar garantierna, vilka elproducenterna köper och sedan säljer till den som distribuerar elen till kund. När elen levererats till slutkunden annulleras garantin för att säkerställa att den mängd el som sålts motsvarar de ursprungsgarantier som köpts.

Administrativa procedurer och regleringar

Kommissionen föreslår att medlemsstaterna ska förenkla administrativa procedurer och regler kring tillståndsgivning, så att alla nödvändiga tillstånd 2016/17:FPM45 2 kan sökas i en samlad process. Kommissionen föreslår vidare att tidsbegränsningar införs för handläggning av tillståndsärenden.

Tillträde till och drift av distributionsnät

Där det är relevant ska medlemsstaterna undersöka behovet av att bygga ut gasledningarna för att underlätta integration av biogas och informera om regelverket för inmatning av sådan gas.

Egen produktion av el

Medlemsstaterna ska se till att de som framställer förnybar el för egenkonsumtion kan konsumera och sälja vidare eventuellt överskott av produktionen utan att de blir föremål för oproportionerligt betungande åtgärder och avgifter som inte avspeglar kostnaderna. Vidare ska medlemsstaterna se till att sammanslutningar för framställning av förnybar el kan bedriva produktion, konsumtion, lagring och försäljning av förnybar el utan att de blir föremål för oproportionerligt betungande åtgärder och avgifter som inte avspeglar kostnaderna.

Förnybar energi för värme och kyla

Medlemsstaterna ska enligt förslaget eftersträva att öka andelen förnybar energi för värme och kyla med en procentenhet per år. För att nå detta kan medlemsstaterna välja att definiera en lista på åtgärder och aktörer som ska bidra till att målet nås.

Medlemsstaterna ska vidare säkerställa att köpare av fjärrvärme och fjärrkyla ges information om andelen förnybar energi och systemets energiprestanda.

Medlemsstaterna ska också säkerställa att andra än nätägarna ges tillträde till nätet för leverans av värme från förnybar energi eller spillvärme till kunder.

Förnybar energi i transportsektorn

Medlemsstaterna föreslås införa bestämmelser som säkerställer en kontinuerligt växande andel avancerade biodrivmedel från i direktivet uppräknade råvaror. Samtidigt föreslås ett tak för användandet av livsmedelsbaserade biodrivmedel vid beräkning av måluppfyllelse.

Hållbarhetskriterier för biobränslen

Direktivförslaget innebär att hållbarhetskrav ställs på både flytande och fasta biobränslen och att dessa måste uppfyllas för att bioenergin ska kunna avräknas mot medlemsstaternas mål för andel förnybar energi. Kommissionen föreslår att dagens regelverk för växthusgasberäkningar, samt de system som används för att visa huruvida hållbarhetskriterierna är uppfyllda, uppdateras samt justeras för att inkludera även fasta biobränslen. 2016/17:FPM45 3 Enligt de föreslagna hållbarhetskriterierna ska produktion av biobränslen från skogsbiomassa anses hållbart producerad om landet har lagar och tillsyn som säkerställer att uttaget sker i enlighet med givna avverkningstillstånd, att återbeskogning sker, att områden med höga bevarandevärden skyddas samt att påverkan på markkvalité och biodiversiteten minimeras. Avverkningen får inte överstiga skogens långsiktiga produktionskapacitet. För biobränslen från länder som inte uppfyller dessa kriterier ställs krav på ledningssystem som visar att kriterierna är uppfyllda på fastighetsnivå. Biobränslen producerade av skogsbiomassa ska även vara producerade i länder som ratificerat Parisavtalet, gjort ett nationellt åtagande om minskade växthusgasutsläpp, och ha ett nationellt rapporteringssystem för utsläpp och uttag av växthusgaser från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF). För biobränslen från länder som inte uppfyller dessa kriterier ställs krav på ledningssystem som visar att kolförrådet och upptaget av växthusgaser bibehålls på fastighetsnivå. För fasta biobränslen får medlemsstaterna anta ytterligare krav på biobränslets hållbarhet, vilket däremot inte är tillåtet för flytande biobränslen.⁴⁶ Nedan följer utdrag ur remissyttranden på förslagen till förändringar av direktivet.

⁴⁶ <https://data.riksdagen.se/fil/2961BFA3-FFBB-4E1D-AF43-3B121666ED3A>

Gällande EU:s bindande mål till 2030 RED2 – COM (2016) 767

Regeringen avser verka för ett ambitiöst direktiv som främjar förnybar energi och som även tillåter medlemsstater att driva en politik som har en ambitionsnivå utöver den som slutligen fastslås i direktivet.⁴⁷

Skogsindustrierna anser att 2030-målet ska hållas på EU-nivå och inte vara möjligt att fördela ojämnt på olika medlemsstater. Vidare anser Skogsindustrierna att medlemsstater, vars energikonsumtion redan till stor del härstammar från förnybara källor bör ha möjligheten att, för under en begränsad period, göra avsteg från 2030-målet, något som inte ges möjlighet till i dagens utformning av förslaget.⁴⁸

Gällande Stödsystem för förnybar elproduktion RED2 – COM (2016) 767

Regeringen anser att det är viktigt att värna om långsiktiga och förutsägbara spelregler för investerare och användare av förnybar energi. Detta är något som Svenska Petroleum och drivmedelsinstitutet (SPBI) anser är ett problem med kommissionens förslag; ”I det nu liggande förslaget pratar kommissionen om långsiktighet för investeringar och använder en tidsperiod på tre år. SPBI menar att regeringen med skärpa måste få kommissionen och parlamentet att förstå att långsiktighet i dessa sammanhang är 10 – 20 år och att prata om långsiktighet och tre år framstår som obegripligt i sammanhanget”⁴⁹ skriver SPBI i sitt remissyttrande.

Avseende stödsystemen anser Skogsindustrierna att det bör vara valfritt för medlemsstater att öppna upp sina stödsystem, något som enligt kommissionens förslag ska vara obligatoriskt.

Svenska trädbränsleförbundet ställer sig även de tveksamma till obligatoriskt öppna stödsystem. ”Ett ev. öppnande bör grundas på fritt val för en medlemsstat och på ett avtal mellan berörda medlemsstater”, menar Svenska trädbränsleförbundet.⁵⁰

Gällande Administrativa procedurer och regleringar RED2 – COM (2016) 767

Regeringen understryker att omotiverade administrativa krav för den förnybara sektorn riskerar att försämra de förnybara bränslenas konkurrenskraft i förhållande till andra bränslen. Det är därför viktigt att reglerna utformas med ett tydligt syfte och är proportionella med en så liten administrativ börda som möjligt.

⁴⁷ <https://data.riksdagen.se/fil/2961BFA3-FFBB-4E1D-AF43-3B121666ED3A>

⁴⁸ <http://www.skogsindustrierna.se/siteassets/dokument/rapporter/position-paper-red-ii-sfif-9-may-2017.pdf>

⁴⁹ <http://spbi.se/wp-content/uploads/2017/03/Skriftliga-synpunkter-p%C3%A5-RED-II-final-170217.pdf>

⁵⁰ <http://www.tradbransle.se/ytttrande-om-red-ii-kommissionens-forslag-till-direktiv-on-the-promotion-of-the-use-of-energy-from-renewable-sources-recast-com2016-767-final/>

Gällande Förnybar energi för värme och kyla RED2 – COM (2016) 767

Skogsindustrierna anser att varje medlemsstat ska definiera sin egen förväntade ökningstakt i användandet av förnybar energi avseende värme och kyla.

Gällande Förnybar energi i transportsektorn RED2 – COM (2016) 767

Enligt kommissionens förslag ska livsmedelsbaserade biodrivmedel omfattas av ett tak, vilket begränsar användandet. Skogsindustrierna anser att ett biodrivmedel ska bedömas utifrån den klimatnytta det innebär, och inte från vilken råvara drivmedlet härstammar.

Skogsindustrierna anser också att drivmedel som härstammar från restprodukter från fossila drivmedel bör uteslutas ur RED2, då de per definition inte är förnybara.

Gällande Hållbarhetskriterier för biobränslen RED2 – COM (2016) 767

Gällande förslagen om nya hållbarhetskriterier för fasta biobränslen vill regeringen påminna dels om att beroendet av fossila bränslen är energisystemets största hot mot miljön, dels om att hållbart producerat biobränsle som ersätter fossila bränslen bör ge stora miljövinster. Förslaget utgår från en alltför negativ och vetenskapligt ifrågasatt bild av biobränslets klimatpåverkan och riskerar att försvåra medlemsstaternas strävan att ersätta fossila bränslen med hållbar bioenergi. Direktivet bör bidra till att stärka hållbara biobränslets position på marknaden i förhållande till fossila bränslen. Regeringen avser fortsätta värna det nationella självbestämmandet över skogsfrågor.

Svenska trädbränsleförbundet anser att förslaget öppnar för att medlemsstaterna kan ställa ytterligare krav på fasta och gasformiga biobränslen kan inte accepteras då det leder till en osäkerhet på marknaden kring vilka hållbarhetskrav som gäller.⁵¹

RED 2 öppnar upp för nya energikällor att klassas som biodrivmedel. Enligt den nya klassificeringen är avancerade biodrivmedel, förnybara vätske- och gasdrivmedel av icke-biologisk typ, avfallsbaserade fossila bränslen och förnybar elektricitet nu klassade som förnybara. För att biodrivmedel och flytande biobränslen ska få bidra till de nationella målen för förnybar energi och få ta emot ekonomiskt stöd måste dock följande hållbarhetskriterier uppfyllas:

- Råvara för att producera biodrivmedel och flytande biobränslen får EJ härstamma från naturskog.

⁵¹ <http://www.tradbransle.se/ytrande-om-red-ii-kommissionens-forslag-till-direktiv-on-the-promotion-of-the-use-of-energy-from-renewable-sources-recast-com2016-767-final/>

- Råvara för att producera biodrivmedel och flytande biobränslen får EJ härstamma från naturliga och icke naturliga gräsmarker med hög biologisk mångfald.
- Råvara för att producera biodrivmedel och flytande biobränslen får EJ härstamma från våtmarker och torvmark.
- Råvara för att producera biodrivmedel och flytande biobränslen får EJ härstamma från områden med höga kollager.

Artikel 26 skärper EU:s nuvarande hållbarhetskriterier för bioenergi bl.a. genom att utvidga deras räckvidd till att även innefatta biomassa och biogas för uppvärmning, kylning och elproduktion. Det hållbarhetskriterium som är tillämpligt på agrobiomassa ska förenklas för att minska den administrativa bördan. Den nya texten gör också kriteriet för skydd av torvmarker strängare, men lättare att kontrollera. Ett nytt riskbaserat hållbarhetskriterium för skogsbiomassa införs, liksom även ett LULUCF-krav för att säkerställa korrekt koldioxidredovisning av koldioxidutsläpp från skogsbiomassa som används vid energiproduktion. Dessutom skärps kravet på en minskning av växthusgasutsläppen för biodrivmedel till 70 % för nya anläggningar, och ett minskningskrav på 80 % tillämpas på biomassabaserad värme/kyla och el. För att undvika onödig administrativ börda är EU:s kriterier för hållbarhet och minskade växthusgasutsläpp inte tillämpliga på små biomassabaserade anläggningar för värme/kyla och el med en bränslekapacitet på mindre än 20 MW. Bilaga V innehåller uppdaterade normalvärden för biodrivmedel och flytande biobränslen, och en ny bilaga VI läggs till för att inkludera en gemensam redovisningsmetod för värme och kraft, inklusive standardvärden.

Observera att redogörelsen för hållbarhetskriterierna är förenklad och att det finns utrymme för vidare studier avseende de förändrade hållbarhetskriterierna. För fler detaljer kring hållbarhetskriterier se artikel 26 i RED2.

Energigas Sverige anser att ambitionen att säkerställa en ökad efterfrågan på avancerade biodrivmedel från avfall, restprodukter och lignocellulosa är mycket positiv, och att biogas kan komma att spela en stor roll. Förslaget om kvotplikt i artikel 25 leder dock till att vissa biodrivmedel ska ersätta andra, målet måste vara ökad användning av biodrivmedel och utfasning av fossilt. Alla biodrivmedel med god hållbarhet och klimatnytta behövs, menar Energigas Sverige.⁵² Med kvotplikt menas att distributörer bensin och diesel avsedda för motordrift, har plikt att blanda i biodrivmedel upp till en viss procent. Inblandningen gäller ”vanliga” drivmedel och därmed inte kräva ett medvetet beslut av kunden som exempelvis tankar sin bil. Redan idag blandas 50 % HVO (hydrerad vegetabilisk olja) in i diesel och i framtiden kan andelen etanol i bensin

⁵² <http://www.energigas.se/om-oss/remissvar/besvarade-remisser/remissvar-gaellande-foerslag-om-nytt-foerbyrtdirektiv-red-ii/>

komma att höjas från fem till tio procent, för att sedan öka ytterligare. Anledningen till att Energigas Sverige inte uppskattar förslaget är sannolikt att biogas inte omfattas av förslaget och därmed kan få hårdnad konkurrens av diesel och bensin avseende miljömedvetna kunder.

Sammantaget:

- 2030-målet om 27 % förnybara energikällor år 2030 har i RED 2, till skillnad från i RED 1, formulerats som bindande på EU-nivå, men inte på nationell nivå. Sverige har, utifrån satta kriterier, blivit tilldelat en nivå som motsvarar 49 % fram till år 2020.
- Förslaget förändrar vad som klassas som förnybar energikälla enligt EU. Enligt den nya klassificeringen är avancerade biodrivmedel, förnybara vätske- och gasdrivmedel av icke-biologisk typ, avfallsbaserade fossila bränslen och förnybar elektricitet nu klassade som förnybara. Artikel 26 skärper EU:s nuvarande hållbarhetskriterier för bioenergi bl.a. genom att utvidga deras räckvidd till att även innefatta biomassa och biogas för uppvärmning, kylning och elproduktion.
- Inom målet på 27% förnybara energikällor finns ett ytterligare mål om att 3,6% av energi till transporter ska bestå av så kallade avancerade biodrivmedel. Detta kan komma att påverka den bioekonomiska utvecklingen negativt, beroende på hur Sverige och företag väljer att fylla kvoten 3,6%. Exempelvis kan tallolja användas, vilket inte påverkar skogsindustrin negativt, men ett ökat användande av exempelvis djurfett kan konkurrera med skogsindustrins produkter.
- Kvotplikt: I artikel 25 förs det in en kvotplikt då artikel 25 fastställer en skyldighet på EU-nivå för bränsleleverantörer att erbjuda en viss andel (1,5% år 2021 och 6,8 % år 2030) av utsläppssnåla och förnybara bränslen (inklusive förnybar el och avancerade biobränslen), i syfte att stimulera till minskade koldioxidutsläpp och diversifiering av energiförsörjningen och säkerställa ett kostnadseffektivt bidrag från denna sektor till de övergripande målen.
- Vidare föreslår kommissionen att användningen av första generationens biodrivmedel ska begränsas. Med första generationens biodrivmedel menar man ” *biodrivmedel som huvudsakligen framställs av jordbruksgrödor som också är livsmedels- eller fodergrödor (dvs. avsedda att konsumeras av människor eller djur, till exempel spannmål, sockerrör, sockerbetor och oljeväxtfrön)*. Till år 2021 föreslås en minskning till 7% av den totala användningen av förnybara drivmedel, för att sedan sänkas ytterligare

till 3,8% år 2030. Detta innebär att exempelvis energiskog och skog odlad på torvmark kommer omfattas av begränsningen. Detta bedöms dock ha mycket begränsad effekt på berörda regioner.

- I det nu liggande förslaget pratar kommissionen om långsiktighet för investeringar och använder en tidsperiod på tre år. Det är inte rimligt med en så kort tidsperiod som tre år för den här typen av inventeringar, långsiktighet i dessa sammanhang är 10 – 20 år.
- För första gången kommer enligt RED 2 även flygbränsle omfattas av målet på 27% förnybara energikällor. Om flygindustrin väljer att satsa på förnybara bränslen från skogen kan detta påverka skogsindustrin i Västernorrland och Jämtland positivt genom ökad efterfrågan på dess produkter.

4.4 FÖRSLAG OM ÄNDRING AV DIREKTIV 2003/87/EG FÖR ATT FRÄMJA KOSTNADSEFFEKTIVA UTSLÄPPSMINSKNINGAR OCH KOLDIOXIDSNÅLA INVESTERINGAR ETS – COM (2015) 337

Den 15 juli 2015 presenterade kommissionen en översyn av EU:s system för handel med utsläppsrätter, kallat ETS, i enlighet med Europeiska rådets slutsatser från oktober 2014. I översynen föreslås förändringar i ETS för perioden 2021 - 2030. Bland annat innebär förslaget att det totala antalet utsläppsrätter kommer att minska med 2,2 % per år från och med år 2021 för att uppnå utsläppsminskningar på 43 % inom handelssystemet till 2030. I enlighet med vägledning från Europeiska rådets möte i oktober 2014 om att andelen auktionerade utsläppsrätter i systemet inte ska minska, föreslår kommissionen att andelen utsläppsrätter för auktionering ska vara densamma, d.v.s. 57 %, efter 2020.

Fri tilldelning av utsläppsrätter kommer främst att ges till de sektorer som löper störst risk för utlokalisering av produktionen utanför EU (koldioxidläckage). Kommissionen föreslår en reviderad metod för att identifiera sådana sektorer baserat på utsläpps- och handelsintensitet. Sektorer som anses vara utsatta för avsevärd risk för koldioxidläckage föreslås få 100 % fri tilldelning upp till riktmärket och sektorer som inte anses vara utsatta får tilldelning upp till 30 % av riktmärket. Riktmärkena som avgör mängden fri tilldelning till olika sektorer ska uppdateras för att spegla teknisk utveckling. Kommissionen föreslår också att medlemsstaterna bör kompensera sin industri för höjda kostnader för elkonsumention till följd av utsläppsrättspriser.

Det befintliga stödet för innovation (NER300) fylls på med 400 miljoner utsläppsrätter. Stödet ska även fortsättningsvis kunna ges till innovativa investeringar i förnybar energi och avskiljning och lagring av koldioxid (CCS). Stödet utökas nu också till att omfatta koldioxidsnål innovation i den energiintensiva industrin. En moderniseringsfond föreslås etableras för att ge stöd till medlemsstater med lägre inkomster så att de kan klara de stora investeringsbehoven inom energieffektivitet och modernisering av energisystemen. Mellan 2021 och 2030 kommer 2 % av alla utsläppsrätter att avsättas för att inrätta fonden. Kommissionen föreslår även regler för styrning av moderniseringsfonden.⁵³

Övergripande ETS – COM (2015) 337

Regeringen ställer sig positiv till att kommissionen har genomfört en översyn av EU:s handelssystem ETS i enlighet med rådsslutsatserna från oktober 2014. Regeringen betonar vikten av ett stabilt, långsiktigt, förutsägbart och välfungerande ETS med starkt prissignal för att uppnå EU:s långsiktiga klimatmål på ett kostnadseffektivt sätt. Ett starkt ETS är också viktigt för den inre marknaden och kommer att driva investeringar i förnybar energi och energieffektivisering. Regeringen står bakom de slutsatserna som antogs vid Europeiska rådet i oktober 2014 och som anger att fri tilldelning inte ska upphöra för de sektorer som löper avsevärd risk för koldioxidläckage, så länge motsvarande åtgärder inte vidtas i andra nationer. Regeringen anser dock att fri tilldelning måste begränsas och nuvarande kriterier för bedömning av avsevärd risk för koldioxidläckage bör ses över för att fokusera på de sektorer som är verkligt utsatta. Regeringen anser att riktmärken för fri tilldelning bör uppdateras för att spegla teknisk utveckling och att det är positivt att tilldelningen anpassas mer till faktiska produktionsnivåer. Vidare anser regeringen att de mekanismer för solidaritet som skapades vid Europeiska rådet i oktober 2014 t.ex. moderniseringsfonden inte ska kunna gå till investeringar i fossil energi utan måste inriktas på åtgärder för förnybar energi och energieffektivisering.⁵⁴ Nedan följer utdrag ur remissyttranden på förslagen till förändringar av direktivet.

Gällande Kommissionens förslag till en fast andel auktionering ETS – COM (2015) 337

Skogsindustrierna anser att den föreslagna begränsningen av gratis tilldelning bör tas bort, eftersom den kan hämma framtida investeringar inom massa- och pappersindustrin. Det totala antalet utsläppsrätter i handelssystemet minskar årligen och begränsningen av gratis tilldelning kommer över tid att kunna bli ett växande problem.

⁵³ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/fakta-pm-om-eu-forslag/oversyn-av-eus-handelssystem-for-utslappsratter_H206FPM47

⁵⁴ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/fakta-pm-om-eu-forslag/oversyn-av-eus-handelssystem-for-utslappsratter_H206FPM47

Genom att sätta ett tak på gratis tilldelning kommer kommissionen så småningom att behöva använda sig av korrektionsfaktorer. Dessa korrektionsfaktorer är mycket orättvisa, eftersom de tar bort allokering med samma neddragning för alla.

Vidare anser Skogsindustrierna att kommissionens förslag strider med rådslutsatserna från oktober 2014. Skogsindustriernas tolkning av rådslutsatserna är att gratis tilldelning ska göras först. Därefter ska ramarna för fördelning mellan länder och för forskning och modernisering adresseras. Slutligen ska de utsläppsrätter som kvarstår fördelas till medlemsstaterna för auktionering.⁵⁵

Gällande gratis tilldelning av utsläppsrätter ETS – COM (2015) 337

Avseende reduktionen av antalet branscher på dagens lista anser Skogsindustrierna att den kan vara rimlig. Skogsindustrierna motsätter sig starkt mot en s.k. tiered approach. En tiered approach använder två parametrar som riskerar att slå snett. Om en bransch samtidigt sänker sina utsläpp och ökar förädlingsvärdet så riskerar branschen att drabbas på två sätt.⁵⁶

Angående en tiered approach ser även Svenskt Näringsliv ett antal nackdelar. Bland annat att koldioxidintensitet används som en av två parametrar. Koldioxidintensiteten sjunker när koldioxidutsläppen minskar och förädlingsvärdet ökar, vilket är den utveckling man önskar se hos industrin. Dock medför en sjunkande koldioxidintensitet i förslaget med en tiered approach att dessa branscher straffas, vilket blir kontraproduktivt. Detta riskerar drabba skogssektorn negativt.⁵⁷

Gällande åtgärder för att hantera indirekta effekter ETS – COM (2015) 337

Skogsindustrierna för fram att svenska massa- och pappersbruk är elintensiva och förädlar totalt ca 18 TWh el/år, där för närvarande cirka 12 köps från nätet och cirka sex är egengenererade. Genom den höga elförädlingen är dessa anläggningar mycket exponerade för indirekta koldioxidkostnader. De indirekta koldioxidkostnaderna uppskattas till att i dagsläget vara i storleksordningen 72 miljoner euro/år vilket är betydligt större än potentiella intäkter genom försäljning av överskottet på utsläppsrätter som uppgår till cirka 33 miljoner euro/år. Kompensation för indirekta effekter ska vara obligatorisk menar Skogsindustrierna. Kompensation måste harmoniseras, så att den genomförs på ett effektivt och enhetligt sätt i alla medlemsstater. Kompensationen ska

⁵⁵ <http://www.regeringen.se/48fdb3/globalassets/regeringen/dokument/miljo--och-energidepartementet/pdf/remissammanstallning-avseende-forslag-till-oversyn-av-eus-handelssystem-infor-perioden-2021-2030.pdf>

⁵⁶ <http://www.regeringen.se/contentassets/396b53f0fe8146b7be13c05d5e792059/skogsindustrierna.pdf>

⁵⁷ <http://www.regeringen.se/contentassets/396b53f0fe8146b7be13c05d5e792059/skogsindustrierna.pdf>

administreras och utbetalas centralt av kommissionen på likande sätt som tilldelning av utsläppsrätter görs.⁵⁸

Gällande revidering av riktvärden ETS – COM (2015) 337

Skogsindustrierna anser att kommissionens förslag för uppdatering är väl avvägt. Det bör resultera i att ”färskare” data används jämfört med vad som är fallet nu i den tredje handelsperioden. Skogsindustrierna antar att kommissionen avser att ta ett genomsnitt på produktion per anläggning för de fem åren, men det är oklart i Kommissionens förslag. Ett genomsnitt ska användas eftersom det innebär att variationer i produktionsnivå jämnas ut.

Skogsindustrierna ställer sig positiva till kommissionens förslag om att reducera existerande riktmärken på ett överskådligt sätt och med i förväg fastlagda regler. Det tillvägagångssättet ger den förutsägbarhet som behövs och samtidigt reducerar det administrativa arbetet och kostnaderna. Skogsindustrierna stödjer inte en full omräkning av alla riktmärken. Orsaken är att en full omräkning – liknande den som gjordes inför tredje handelsperioden – riskerar att bli administrativt tung och därmed också kostsam.⁵⁹

Gällande nya stabiliseringsmekanismer – innovationsfond och moderniseringsfond ETS – COM (2015) 337

Skogsindustrierna noterar att den föreslagna fonden är den största industriella innovationsfonden någonsin. För att dessa medel ska kunna leverera resultat på bästa möjliga sätt bör de länkas till mål i de sektorsvisa färdplaner, som utarbetats för tiden fram till 2050. Vidare bör medlen inte hanteras i klump utan fördelas till var och en av de sektorer, som kommissionen anger i bilaga 1 av sitt förslag.⁶⁰

Sammantaget:

- De förändringar som direktivet innebär kommer främst drabba energiintensiva industrier, vilka till stor del använder sig av fossila bränslen. Dessa kommer få färre utsläppsrätter för var år som går (med en minskningstakt på 2,2% per år). Ett undantag är de typer av industri, för vilka en flytt till en annan ekonomi på grund av färre utsläppsrätter i Sverige, skulle innebära ett koldioxidläckage.

⁵⁸ <http://www.regeringen.se/48fdb3/globalassets/regeringen/dokument/miljo--och-energidepartementet/pdf/remissammanstallning-avseende-forslag-till-oversyn-av-eus-handelssystem-infor-perioden-2021-2030.pdf>

⁵⁹ <http://www.regeringen.se/48fdb3/globalassets/regeringen/dokument/miljo--och-energidepartementet/pdf/remissammanstallning-avseende-forslag-till-oversyn-av-eus-handelssystem-infor-perioden-2021-2030.pdf>

⁶⁰ <http://www.regeringen.se/48fdb3/globalassets/regeringen/dokument/miljo--och-energidepartementet/pdf/remissammanstallning-avseende-forslag-till-oversyn-av-eus-handelssystem-infor-perioden-2021-2030.pdf>

- Massa- och pappersbruken omfattas inte av de minskande tilldelningarna i utsläppsrätter och kommer således även fortsättningsvis få gratis tilldelning upp till riktmärket. Under perioden föreslås dock tilldelningen successivt reduceras.
- Det befintliga stödet för innovation (NER300) utökas med 400 miljoner utsläppsrätter. Stödet utökas nu till att också omfatta koldioxidsnål innovation i den energiintensiva industrin, vilket kan gynna skogsindustrin. Förändringen kan alltså innebära att skogsindustrin vid en satsning på koldioxidsnål innovation kan tilldelas ytterligare utsläppsrätter.

4.5 FÖRSLAG OM ÄNDRING AV DIREKTIV 2012/27/EU OM ENERGIEFFEKTIVITET COM (2016) 761

Den största ändringen som föreslås i direktivet COM (2016) 761 är att energieffektivitetsmålet, vilket fram till 2020 är på 20 % och icke-bindande, ska höjas till 30 % och bli bindande på EU-nivå. Medlemsstaterna ska i sina integrerade energi- och klimatplaner redovisa sina nationella bidrag till EU:s 2030-mål.

Nivån 1,5% ökning av energibesparing per år behålls för leverantörer och distributörer av energi. Möjligheten att utnyttja både kvotpliktsystem och alternativa åtgärder ändras inte heller. Endast de artiklar i direktivet som behöver uppdateras för tidsfristen 2030 samt mättnings- och faktureringsbestämmelserna ingår i detta förslag. Förutom tekniska ändringar av standardkoefficienten i bilaga IV och av delegeringen i artikel 22 är de övriga artiklarna i direktivet oförändrade. Ändringar i artikel 7 kräver att medlemsstaterna tar hänsyn till energifattigdom i samband med utformning av alternativa åtgärder.

Primärenergifaktorn (PEF) i bilaga IV ändras för att ta hänsyn till tekniska framsteg.

Sammantaget:

- De föreslagna förändringarna i direktivet bedöms inte ha någon påverkan på skogsindustrin i Västernorrland och Jämtland och heller inte på möjligheten till genomförande av regionernas tillväxtstrategier samt miljö- och klimatplaner.

4.6 FÖRSLAG TILL FÖRORDNING OM DEN INTERNA MARKNADEN FÖR ELEKTRICITET COM (2016) 861

Kommissionen har identifierat brister i rådande elmarknadsdesign och presenterar därför förslag till nya bestämmelser på området. Det huvudsakliga syftet är att uppnå målsättningarna med Energiunionen och den pågående energiomställningen mot högre andelar förnybar elproduktion och aktivare konsumenter. Den nya lagstiftningen innebär en ny krisberedskapsförordning och revidering av det så kallade tredje

inremarknadspaketet. Nya regler införs på grossistmarknaden och på slutkundsmarknaderna. Byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (ACER) ges nya uppgifter samtidigt som det regionala samarbetet inom elsektorn stärks.

Lagstiftningspaketet omfattar en revidering av det tredje inremarknadspaketets lagstiftning på elområdet, dvs. elmarknadsdirektivet (2009/72/EU), elhandelsförordningen (714/2009) och byråförordningen (713/2009). Dessutom ersätts direktivet om trygg elförsörjning (2005/89/EG) av en ny krisberedskapsförordning. De huvudsakliga förändringarna i förhållande till nuvarande bestämmelser kan delas in i följande områden; grossistmarknaden, slutkundsmarknaderna, byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter, regionalt samarbete samt krisberedskap.

Preliminär svensk ståndpunkt gällande förslag till förordning COM (2016) 861

Regeringen betonar vikten av en väl fungerande inre elmarknad för att uppnå målsättningarna med Energiunionen. Regeringen välkomnar översynen av de aktuella bestämmelserna på ett övergripande plan då de syftar till att stödja övergången till mer effektiva, flexibla och dynamiska marknader till nytta för konsumenten och att möjliggöra integration av en högre andel förnybar energi. En väl fungerande elmarknad med fri prissättning och fritt marknadstillträde är framförallt till nytta för konsumenterna men ger också rätt incitament till investeringar, bidrar till ökad försörjningstrygghet och bidrar till att på ett kostnadseffektivt sätt nå EU:s energi- och klimatmål.

Regeringen välkomnar kommissionens fokus på konsumenterna och konsumenternas roll i energiomställningen där exempelvis smarta nät och möjliggörande av nya energitjänster spelar en viktig roll. Regeringen anser att nya affärsmodeller bör utvecklas på marknadsmässiga villkor, vilket även främjar teknikutveckling. Regeringen stödjer också att möjligheter ges för konsumenterna att på marknadsmässiga villkor bidra med förbrukarflexibilitet. Visst utrymme behöver finnas för nationell och regional utformning av slutkundsmarknaderna.

Regeringen stödjer kravet på att alla marknadsaktörer ska ansvara för de obalanser de orsakar i systemet. Vidare anser regeringen att korrekta prissignaler, som både speglar tid och lokalisering, är grundläggande för flexibilitet på marknaden och stödjer därför kommissionens uppfattning att åtgärder för att skydda sårbara kunder i första hand bör hanteras genom socialpolitiska åtgärder och inte energipolitiska åtgärder.

Regeringen analyserar förslagen kring distributionsnätsföretagens roller och ansvarsområden. Regeringen anser att åtskillnadsreglerna är en viktig utgångspunkt, dvs. att nätrespektive elproduktionsföretag funktionellt och ägarmässigt ska vara skilda från varandra. Regeringen anser också att det är viktigt att harmoniseringen av

regelverket för distributionsnätsföretagen inte blir mer långtgående än vad som är motiverat för att uppnå en effektiv inre marknad.

Regeringen anser att kapacitetsmekanismer bör undvikas så långt det är möjligt då de riskerar att snedvrider elmarknadens funktion och cementera fossil elproduktion. I de fall sådana mekanismer införs ska de utformas så att negativa konsekvenser minimeras.

Byrån för samarbete mellan nationella energitillsynsmyndigheter (ACER) föreslås få nya uppgifter och befogenheter. Regeringen instämmer i bedömningen att det kan finnas skäl att se över befogenheterna så att en effektiv hantering av gränsöverskridande frågor kan garanteras, till exempel när det gäller övervakning av verksamheten vid det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystemen för el (ENTSO-E) eller där ACER har väsentligt bättre förutsättningar att pröva en fråga än enskilda tillsynsmyndigheter. När det gäller utformningen av ACER:s organisation är det viktigt att säkerställa kostnadseffektivitet och att ACER förblir en samarbetsorganisation för de nationella tillsynsmyndigheterna och inte antar formen av en överstatlig myndighet där oberoende nationella tillsynsmyndigheter saknar inflytande. Subsidiaritetsprincipen bör därför alltid vara vägledande.

Regeringen instämmer i bedömningen att ökat samarbete kan bidra till förbättrad krisberedskap och krishantering. Samtidigt anser regeringen att det är viktigt med ett nationellt inflytande i frågor som har bäring på försörjningstrygghet och driftsäkerhet. Denna princip bör även vara tydlig när det gäller införande av regionala driftcentraler.

Regeringen anser vidare att det är viktigt att fördelarna med ett ökat samarbete kan uppnås på ett kostnadseffektivt sätt.⁶¹

Sammantaget:

- Förordningen bedöms inte ha någon påverkan på skogsindustrin i Västernorrland och Jämtland och heller inte på möjligheten till genomförande av regionernas tillväxtstrategier samt miljö- och klimatplaner.

5 FÖRORDNINGARNAS OCH DIREKTIVENS RELEVANS OCH BETYDELSE

I tabell 5.1 sammanfattas hur vi bedömt respektive förordnings och direktivs relevans och betydelse och hur de skulle inverka på regionernas målsättningar gällande miljö och

⁶¹ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/fakta-pm-om-eu-forslag/eu-kommissionens-forslag-till-nya-bestammelser-pa_H406FPM44

tillväxt samt utvecklingen av en biobaserad samhällsekonomi med bas i skogsindustrin
produktion av skogsvaror. En samlad bedömning gör i nästa kapitel.

Tabell 5.1. Bedömning och möjliga implikationer

Förordning	Bedömning
Förslag till förordning om inbegripande av utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF – COM(2016)0479)	<ul style="list-style-type: none"> • Förslaget riskerar att ge EU för stort inflytande över den nationella skogspolitiken, då förslagen kan ge EU stort inflytande över exempelvis referensnivå för skogsbruk på nationellnivå. Detta kan leda till (ökad) överstatlighet och inskränka svenska och regionala intressen. • Förslaget leder inte till någon direkt företagspåverkan, men beroende på hur förslagen implementeras (i Sverige) kan det få implikationer för en bioekonomisk samhällsutveckling i regionerna. En aktiv klimat politik kan däremot få en indirekt påverkan på efterfrågan av förnybara råvaror vilket är en positiv utveckling. • Den flexibilitet som möjliggör en förflyttning av överskott från skogsbruk till exempelvis transportsektorn anses inte gynna en bioekonomisk samhällsutveckling, då detta riskerar att leda till ett nollsummespel där misslyckanden i andra sektorer kan leda till begränsningar i skogsindustrin. • Det är positivt med flexibiliteter inom LULUCF då detta skapar en möjlighet att bokföringsmässigt flytta utsläpp mellan år och/eller medlemsstater. Flexibiliteter gällande samma fysiska mark anses gynnsamma eftersom det möjliggör en flyttning mellan olika LULUCF kategorier. • Enligt förslagen grundas referensnivåerna på policybeslut tagna före 2009 och speglar inte framtida uthålliga avverkningsnivåer. Detta kan innebära att avverkningsnivåerna begränsar möjligheten att utveckla en samhällsekonomi som både är konkurrenskraftig och biobaserad. Skogsintensiva regioner kan påverkas negativt av detta. • Förslaget innebär att Sverige åtar sig att upprätthålla ett nettoupptag varje år. Förslaget att tidsbegränsa ackumulering av kategorin Nybeskogning (20 och 30 år) ökar Sveriges åtagande då dessa skogar byter kategori till Skogsmark innan de börjat växa som bäst. Bokföringsmässigt innebär detta att fulla krediter under kategorin Nybeskogning ersätts av normalt kraftigt begränsade krediter under skogsbruk på samma mark.
Förslag till förordning om ansvarsfördelning för utsläpp av växthusgaser inom 2030-ramverket (ESR – COM(2016)482)	<ul style="list-style-type: none"> • Förslaget leder inte till någon direkt företagspåverkan, men beroende på hur förslagen tillämpas (i Sverige) kan det få implikationer för en bioekonomisk samhällsutveckling i regionerna. En aktiv klimatpolitik kan däremot få en indirekt påverkan på efterfrågan av förnybara råvaror vilket är en positiv utveckling. • Den flexibilitet som möjliggör en förflyttning av överskott från skogsbruk till exempelvis transportsektorn anses inte gynna en bioekonomisk samhällsutveckling, då detta riskerar att leda till ett nollsummespel där misslyckanden i andra sektorer kan leda till begränsningar i skogsindustrin. • Det är positivt med flexibiliteter inom LULUCF då detta skapar en möjlighet att bokföringsmässigt flytta utsläpp mellan år och/eller medlemsstater. Flexibiliteter

gällande samma fysiska mark anses gynnsamma eftersom det möjliggör en flyttning mellan olika LULUCF kategorier.

Förslag till direktiv för förnybar energi för perioden 2020-2030 (RED2-COM(2016) 761)

- 2030-målet om 27 % förnybara energikällor år 2030 har i RED 2, till skillnad från i RED 1, formulerats som bindande på EU-nivå, men inte på nationell nivå. Sverige har, utifrån satta kriterier, blivit tilldelat en nivå som motsvarar 49 % fram till år 2020.
- Förslaget förändrar vad som klassas som förnybar energikälla enligt EU. Enligt den nya klassificeringen är avancerade biodrivmedel, förnybara vätske- och gasdrivmedel av icke-biologisk typ, avfallsbaserade fossila bränslen och förnybar elektricitet nu klassade som förnybara. Artikel 26 skärper EU:s nuvarande hållbarhetskriterier för bioenergi bl.a. genom att utvidga deras räckvidd till att även innefatta biomassa och biogas för uppvärmning, kylning och elproduktion.
- Inom målet på 27% förnybara energikällor finns ett ytterligare mål om att 3,6% av energi till transporter ska bestå av så kallade avancerade biodrivmedel. Detta kan komma att påverka den bioekonomiska utvecklingen negativt, beroende på hur Sverige och företag väljer att fylla kvoten 3,6%. Exempelvis kan tallolja användas, vilket inte påverkar skogsindustrin negativt, men ett ökat användande av exempelvis djurfett kan konkurrera med skogsindustrins produkter.
- Kvotplikt: I artikel 25 förs det in en kvotplikt då artikel 25 fastställer en skyldighet på EU-nivå för bränsleleverantörer att erbjuda en viss andel (1,5% år 2021 och 6,8 % år 2030) av utsläppsnåla och förnybara bränslen (inklusive förnybar el och avancerade biobränslen), i syfte att stimulera till minskade koldioxidutsläpp och diversifiering av energiförsörjningen och säkerställa ett kostnadseffektivt bidrag från denna sektor till de övergripande målen.
- Vidare föreslår kommissionen att användningen av första generationens biodrivmedel ska begränsas. Med första generationens biodrivmedel menar man ”biodrivmedel som huvudsakligen framställs av jordbruksgrödor som också är livsmedels- eller fodergrödor (dvs. avsedda att konsumeras av människor eller djur, till exempel spannmål, sockerrör, sockerbetor och oljeväxtfrön).” Till år 2021 föreslås en minskning till 7% av den totala användningen av förnybara drivmedel, för att sedan sänkas ytterligare till 3,8% år 2030. Detta innebär att exempelvis energiskog och skog odlad på torvmark kommer omfattas av begränsningen. Detta bedöms dock ha mycket begränsad effekt på berörda regioner.
- I det nu liggande förslaget pratar kommissionen om långsiktighet för investeringar och använder en tidsperiod på tre år. Det är inte rimligt med en så kort tidsperiod som tre år för den här typen av inventeringar, långsiktighet i dessa sammanhang är 10 – 20 år.
- För första gången kommer enligt RED 2 även flygbränsle omfattas av målet på 27% förnybara energikällor. Om flygindustrin väljer att satsa på förnybara bränslen från skogen kan detta påverka skogsindustrin i Västernorrland och Jämtland positivt genom ökad efterfrågan på dess produkter.

Förslag om ändring av direktiv 2003/87/EG för att

- De förändringar som direktivet innebär kommer främst drabba energiintensiva industrier, vilka till stor del använder sig av fossila bränslen. Dessa kommer få färre utsläppsrätter för var år som går (med en minskningstakt på 2,2% per år).

främja kostnadseffektiva utsläppsminskningar och koldioxidsnåla investeringar (ETS – COM(2015)337)	<p>Ett undantag är de typer av industri, för vilka en flytt till en annan ekonomi på grund av färre utsläppsrätter i Sverige, skulle innebära ett koldioxidläckage.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Massa- och pappersbruken omfattas inte av de minskande tilldelningarna i utsläppsrätter utan kommer även fortsättningsvis få gratis tilldelning upp till riktmärket. Under perioden föreslås dock tilldelningen successivt reduceras. • Det befintliga stödet för innovation (NER300) utökas med 400 miljoner utsläppsrätter. Stödet utökas nu till att också omfatta koldioxidsnål innovation i den energiintensiva industrin, vilket kan gynna skogsindustrin. Förändringen kan alltså innebära att skogsindustrin vid en satsning på koldioxidsnål innovation kan tilldelas ytterligare utsläppsrätter.
Förslag till förordning om den interna marknaden för elektricitet COM (2016) 861	<ul style="list-style-type: none"> • De föreslagna förändringarna i direktivet bedöms inte ha någon påverkan på skogsindustrin i Västernorrland och Jämtland och heller inte på möjligheten till genomförande av regionernas tillväxtstrategier samt miljö- och klimatplaner.
Förslag om ändring av direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet COM (2016) 761	<ul style="list-style-type: none"> • Direktivet bedöms inte ha någon påverkan på skogsindustrin i Västernorrland och Jämtland och heller inte på möjligheten till genomförande av regionernas tillväxtstrategier samt miljö- och klimatplaner.

6 SAMLAD BEDÖMNING OCH AVSLUTANDE REFLEKTIONER

I det följande görs en samlad bedömning av föreliggande lagstiftningsförslag och hur de skulle kunna inverka på den regionala skogsnäringen och de regionala målsättningar gällande miljö och tillväxt, och en utveckling mot en biobaserad samhällsekonomi med bas i skogsindustrins skogsvaror. Dessa bedömningar är våra huvudsakliga observationer. Studiens avslutas med några reflektioner som återkopplar till studiens syfte och avgränsning.

Samlad bedömning

- Det är inte möjligt att göra någon entydig tolkning av vilka implikationer som förordningarna och direktiven kan komma att resultera i, varken på nationell eller regional nivå. En orsak till detta är att förordningarna/direktiven innehåller många otydligheter som kan tolkas på olika sätt av olika institutioner och aktörer. En annan orsak är att detaljer i förslagen är ännu inte fastställda. Detta är något som även Europaforum Norra Sverige lyfter fram som en förklaring till varför det går långsamt att utveckla avancerade biobränslen i norra Sverige trots ett stort intresse (se Bilaga 2).

- LULUCF riskerar via artikel 8 och 12 att ge EU möjlighet att reglera referensvärdena för skördenivåerna i skogen för varje medlemsstat. Detta kan resultera i att EU ges ett relativt stort inflytande över den nationella skogspolitiken eftersom EU-kommissionen på indirekt sätt ges möjlighet att styra över nationernas avverkningsnivåer. I sin tur kan detta få implikationer för den skogssektorn men även för de regionala målsättningarna gällande miljö och tillväxt i Jämtland och Västernorrland. Skogsbruket i norra Sverige har jobbat enligt skogsvårdslagen och med en hållbar utveckling under en längre tid. Hur företag i Sverige kommer att påverkas hänger därmed samman med hur förslagen implementeras. Det är viktigt att man agerar för att äga rätt att besluta om referensvärden i Sverige. Detta är en prioriterad uppgift, framförallt om man har för avsikt att bidra till en bioekonomisk samhällsutveckling och för att skogen inte ska användas som ett kolsskogsbruk utan så effektivt och hållbart som möjligt.
- I LULUCF och ESR beskrivs flexibilitetsmekanismer mellan förslagen. De flexibiliteter inom LULUCF som möjliggör att bokföringsmässigt flytta utsläppen mellan år eller medlemsstater för att uppnå sina årliga gränser är positiva. Flexibiliteter gällande samma fysiska mark bedöms gynnsamma eftersom de möjliggör en flyttning mellan olika LULUCF kategorier vilket tillsammans med regeln för icke-debitering ger förutsättningar för en politik som kan främja ett aktivt skogsbruk med ökad skogstillväxt. Däremot kan den flexibilitet som möjliggör en förflyttning av överskott från skogsbruk till exempelvis transportsektorn utgöra ett hinder. Skog ska inte användas som ett kolsskogsbruk utan man ska tillvara på de tillgångarna som finns. Denna flexibilitet kan även skapa incitament för att ytterligare öka överskottet i LULUCF för att täcka upp misslyckanden i andra sektorer.
- RED 2 bedöms få stora implikationer för vad som klassas som hållbara bränslen i framtiden. Enligt de nya kriterierna klassas avancerade biodrivmedel, förnybara vätske- och gasdrivmedel av icke-biologisk typ, avfallsbaserade fossila bränslen och förnybar elektricitet som förnybara. Detta är en breddning som inte är positiv för skogsindustrin. Vidare skärper artikel 26 i förslaget EU:s nuvarande hållbarhetskriterier för bioenergi, bl a genom att utvidga räckvidden till att även innefatta biomassa och biogas för uppvärmning, kylning och elproduktion. Hur de kvoter och förändrade hållbarhetskriterier som RED 2 innebär kommer att påverka skogsindustrin i Västernorrland och Jämtland bedöms emellertid till stor del bero på hur Sverige och företag väljer att fylla dem. Antingen kan skogsindustrin påverkas positivt genom en ökad efterfrågan på dess produkter, eller så ersätts skogsindustrins bioenergi med bioenergi av

annan typ. Här är fördjupade studier och ett aktivt påverkansarbete från skogsindustrins sida viktigt. Inte minst för skogsintensiva regioner.

Avslutande reflektioner

Skogen är viktig för Sverige. Skogsindustrin är en av Sveriges viktigaste exportsektorer med stor betydelse för den internationella handeln med skogsprodukter som pappersmassa, papper och sågade trävaror. Ungefär 70 procent av den svenska exporten av skogsvaror går till andra EU länder. Detta innebär att det finns ett ömsesidigt beroende mellan den svenska skogssektorn och EU, vilket indikerar betydelsen av att finna former att främja en fortsatt positiv utveckling av svensk skogssektor. Det är således viktigt att finna former för att främja en fortsatt positiv utveckling av den svenska skogssektorn. Både för Sverige som är en liten, öppen och exportberoende ekonomi men även för EU som är en stor importör av svenska skogsvaror. För att det ska vara möjligt att uppnå regionala, nationella och europiska målsättningar om en hållbar ekonomisk utveckling måste det regionala utvecklingsarbetet placeras in i större sammanhang likväl som att utvecklingsarbetet (inklusive lagstiftning) på både nationell och EU nivå måste placeras in ett regionalt sammanhang.

I skogsintensiva regioner som Jämtland och Västernorrland verkar skogsindustrin över stora arealer och det finns potentialer i företag som producerar produkter med skogsråvara och annat organiskt material som bas. Det finns mycket som talar för att dessa regioner har goda förutsättningar att utvecklas till betydelsefulla bioekonomier, vilket man per definition varit under lång tid även om man i sina regionala strategidokument (ännu) inte använt begreppet bioekonomi eller biobaserad samhällsekonomi. För att en sådan utveckling ska bli mer än en vision (och diskussion) behövs tydlighet avseende hur man avser att uppnå detta. Det handlar bl a om att ta fram och sprida kunskap. Man behöver t ex förklara den bioekonomiska värdekedjan och betydelsen av skogsindustrierna för att realisera sådan utveckling, men även samspelet med aktörer längre fram i värdekedjan och bortom råvarans produktion och belägenhet. Det är m a o viktigt att förklara att en biobaserad samhällsekonomi är en angelägenhet som berör långt fler än skogsindustrin och skogsintensiva regioner.

I denna studie har vi visat att länken mellan EU:s lagstiftningsförslag och regionernas målsättningar gällande miljö och tillväxt är avhängig dels hur man avser att implementera visioner och mål och dels hur man väljer att bemöta och implementera EU:s lagstiftningsförslag. Detta kombinerat med den institutionella länk som finns mellan Jämtland och Västernorrland, Sverige och EU, föreslår att berörda svenska aktörer aktivt bidrar till de processer (inklusive arbetet med de förordningar och direktiv som behandlats i denna studie) som sker på nationell och EU nivå och kan påverka

skogsindustrins framtid. Subsidiaritetsprincipen skulle kunna fungera som bärande tanke i ett sådant arbete med mål att minska en utveckling mot (ökad) överstatlighet som kan inskränka på svenska och regionala intressen. Skogssektorn är en strategiskt viktig bransch i Jämtland och Västernorrland men även för det hållbara samhällsbygget. Inte minst om målet är en biobaserad samhällsekonomi. För att en sådan utveckling ska kunna realiseras krävs att man arbetar med en kombination av insatser på olika nivåer.

REFERENSER

Falck S, Nordström H (2016) Regional handel och betydelsen av interregionala- och globala värdekedjor för svenska län. Myndigheten för Tillväxtanalys. PM2016:02. Mars 2016

Formas (2012) Forsknings- och innovationsstrategi för en biobaserad samhällsekonomi. Forsknings- och innovationsstrategi för en biobaserad samhällsekonomi Rapport: R2:2012

Kronenberg K, Lexhagen M, Fuch M (2014) Ekonomiska spridningseffekter inom turism Forskningsöversikt och praktiska metoder. ETOUR. Report 2014:4

Länsstyrelsen i Jämtlands län (2014) Klimatstrategi för Jämtlands län mål och åtgärder år 2014–2020. Diarienummer 423-1574-2014.

OECD (2009) The bioeconomy to 2030: Designing a policy agenda.

OECD (2017a) Territorial Reviews Jämtland Härjedalen, Sweden. Northern Sparsely Populated Areas.

OECD (2017b) Territorial Reviews Västernorrland, Sweden. Northern Sparsely Populated Areas.

Regionförbundet Jämtlands län (2014) Jämtland/Härjedalen 2030. Innovativt & attraktivt. Regional utvecklingsstrategi 2014 – 2030.

Selting AC, Loveridge S (1992) A Summary Of The Literature On Shift-Share Analysis. Paper provided by University of Minnesota, Department of Applied Economics in its series Staff Papers with number 14086

Skogsstyrelsen (2014) Skogsstatistisk årsbok 2014. Sveriges officiella statistik.

Tillväxtanalys (2016a) Bioekonomi – ett växande begrepp internationellt. Svar Direkt 2016:16. Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser

Tillväxtanalys (2016b) Den svenska bioekonomins utveckling – statistik och analys. Svar Direkt 2016:23. Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser.

Förslag till direktiv och förordningar

Förslag till förordning om ansvarsfördelning för utsläpp av växthusgaser inom 2030-ramverket (ESR – COM(2016)482)

Förslag till förordning om inbegripande av utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF – COM(2016)0479)

Förslag till direktiv för förnybar energi för perioden 2020-2030 (RED2 - COM(2016)767)

Förslag om ändring av direktiv 2003/87/EG för att främja kostnadseffektiva utsläppsminskningar och koldioxidsnåla investeringar (ETS – COM(2015)337)

Förslag om ändring av direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet (COM(2016)761)

Förslag till förordning om den interna marknaden för elektricitet (COM(2016)861)

Bilaga 1 – Komponentanalys – teknisk beskrivning

Komponentanalys (shift-share analys) är en metod för dekomponering av regionala inkomst- eller sysselsättningsmönster i olika branscher. Metoden används vanligen för att utforska hur ekonomisk struktur och konkurrenskraft inverkar på regionens utveckling i olika branscher. Förenklat kan man säga att komponentanalys ger en övergripande indikation på vilken betydelse fördelningen på branscher har haft för regionens utveckling i relation till regionens konkurrenskraft. Samtidig ges ingen förklaring till varför en specifik bransch utvecklats positivt eller negativt. Se Selting & Loveridge (1992) för en detaljerad beskrivning av modellens egenskaper.

Ekvation (1) är en förenklad beskrivning av modellens olika komponenter och hur denna modell förklarar sysselsättningsförändringen i olika branscher i en region i relation till en referensekonomi (riket) mellan två år. Ekvation (2) är en utökad beskrivning av hur komponenterna definieras.

$$(1) \quad E_{ij}^t - E_{ij}^{t-1} = \Delta E_{ij} = NE_{ij} + IM_{ij} + RE_{ij}$$

$$(2) \quad \Delta E_{ij} = E_{ij}^{t-1} \left(\frac{E_{oo}^t - E_{oo}^{t-1}}{E_{oo}^{t-1}} \right) + E_{ij}^{t-1} \left(\frac{E_{io}^t - E_{io}^{t-1}}{E_{io}^{t-1}} - \frac{E_{oo}^t - E_{oo}^{t-1}}{E_{oo}^{t-1}} \right) + E_{ij}^{t-1} \left(\frac{E_{ij}^t - E_{ij}^{t-1}}{E_{ij}^{t-1}} - \frac{E_{io}^t - E_{io}^{t-1}}{E_{io}^{t-1}} \right)$$

E_{ij} = antal sysselsatta (E) i bransch (i) i region (j)

E_{oj} = antal sysselsatta (E) i region (j) = $\sum_i E_{ij}$

E_{io} = antal sysselsatta (E) i bransch (i) riket = $\sum_j E_{ij}$

E_{oo} = antal sysselsatta (E) i riket = $\sum_i \sum_j E_{ij}$

Nationell effekt (NE) visar hur regionens sysselsättning har förändrats som en följd av den generella tillväxten i riket, dvs den nationella makroekonomiska utvecklingens effekt på den sysselsättningen i regionen. NS beräknas genom att multiplicera den regionala sysselsättningen i respektive bransch med hur den totala sysselsättningen utvecklats i riket. Om Sveriges ekonomi utvecklas positivt kan vi förvänta oss att detta har en positiv inverkan på regionens utveckling, och vice versa.

Industriell mix effekt (IM) åsyftar betydelsen av regionens ekonomiska struktur och visar hur sysselsättningen i regionala branscher har förändrats som en följd av hur respektive bransch utvecklas i riket. IM indikerar effekten av regional specialisering och beräknas genom att multiplicera antalet sysselsatta per bransch i regionen med sysselsättningsutvecklingen för sysselsatta i riket för motsvarande bransch minus rikets utveckling. Även om en enskild bransch i regionen utvecklats positivt kan denna utveckling vara relativt sett mindre positiv än den i riket, vilket kan ses som en indikation på att drivkrafterna för hur branschens utvecklats finns främst utanför regionen.

Regional effekt (RE) åsyftar regionens konkurrenskraft och visar hur den regionala sysselsättningen i respektive bransch förändrats som följd av komparativa fördelar med bas i regionen som t ex tillgång till naturresurser, human kapital, investeringar, osv. RS visar vilka regionala branscher som vuxit snabbare eller långsammare än motsvarande branscher på nationell nivå och indikerar därmed hur andra faktorer i den regionala ekonomin, utöver näringsstrukturen, påverkat sysselsättningsutveckling i respektive bransch. För denna studie är RS den mest intressanta komponenten.

Bilaga 2 - Europaforum Norra Sverige

Europaforum Norra Sverige är ett samarbete mellan de fyra nordligaste länen för att påverka EU. Europaforum Norra Sverige syfte är att samordna insatserna från norra Sverige gentemot EU-nivån samt att sprida kunskap om och förankra EU-politiken hos lokala och regionala politiker. Nedan sammanfattas några kommentarer från Europaforum Norra Sverige med koppling till arbetet med skogsindustrins framtid.

Norra Sverige är en av Europas skogrikaste regioner med ett av världens striktaste regelverk för hållbart skogsbruk med starka industriella värdekedjor och utveckling med skogsrelaterad forskning. Norra Sverige har därmed unika förutsättningar att både producera grön bioenergi och samtidigt bedriva spetsforskning för att påskynda utvecklingen av avancerade biobränslen. Det finns i nuläget en stor mängd tillgänglig biomassa i form av restprodukter från skogsindustrin som är underutnyttjade så som grott, stubbar och klenträäd.⁶²

Europaforum Norra Sverige anser att skogspolitik är en nationell angelägenhet, det är viktigt att skogsfrågor samordnas på EU-nivå men samtidigt är det viktigt att kommissionens strategi respekterar och kompletterar medlemsstaternas nationella skogspolitik. Ett aktivt brukande av Europas skog skulle leda till en ökad förmåga att binda koldioxid så skogarna idag är underutnyttjade och därmed åldras.⁶³

Ett exempel på varför det är så viktigt att skapa en förståelse för den svenska skogsindustrin på EU-nivå presenterades under Europaforum där VDn för Norra Skogsägarna menade att det inom EU finns en tro om att orörd svensk skog skulle vara en reningsapparat för koldioxid. Men faktum är att ett träd tar upp som mest koldioxid efter cirka 40 - 60 år, efter cirka 140 år så börjar orörda träd dö och förmultna och då frigörs den koldioxid som lagrats i träden. Det är viktigt att skapa en förståelse att den svenska skogen inte skövlas som i andra ställen i världen utan att för varje träd som avverkas i Sverige växer två nya träd upp i dess ställe.⁶⁴

Europaforum Norra Sverige trycker på skogsindustrins betydelse för Sverige och Europa. Sverige är världens näst största exportör av papper, pappersmassa och sågade trävaror och bidrar på så sätt till det europeiska klimatarbetet genom klimatneutrala produkttillverkade med hjälp av förnybar energi. Detta i kombination med produktion av nya produkter så som biobaserad plast, textilier och flygbränsle och energi från skogen har en viktig roll för att EU:s mål om en utvecklad bioekonomi utifrån regionala förutsättningar ska uppnås.⁶⁵ Europaforum Norra Sverige lyfter upp att ett aktivt och

⁶² Bioenergi från Norra Europa – en nyckelkomponent i övergången till en fossilfri ekonomi (2016-11-25)

⁶³ Europaforum Norra Sverige- Synpunkter på Europeiska kommissionens förslag om en ny EU-skogsstrategi: för skogarna och den skogsbaserade sektorn (Bryssel den 20/09/2013, COM (2013) 659 final)

⁶⁴ <http://www.europaforum.nu/aktuellt/svenskt-skogsbruk-viktigt-foer-europa/>

⁶⁵ Europaforum Norra Sverige – synpunkter om kaskadanvändningen

hållbart skogsbruk är en mycket viktig komponent i en cirkulär ekonomi. Den regionala och lokala delaktigheten har en viktig roll i utvecklandet av en cirkulär ekonomi. Det är därför viktigt att den lokala och regionala nivån är delaktiga i utformandet av EU:s strategier och program för cirkulär ekonomi. Det är viktigt att åtgärderna för cirkulär ekonomi även fungerar för perifera och flest befolkade områden så som norra Sverige.⁶⁶

Europaforum Norra Sverige ser tendenser till att spridningen och utvecklingen av bioenergi begränsas av EU. Resurseffektiv användning av trädets olika delar har utvecklats tack vare starka synergier mellan olika slutförbrukare under lång tid i norra Sverige. Råvaruflödena varierar över tid och på olika regionala marknader. Det går därför inte att på EU-nivå definiera vad som är huvudprodukt, samprodukt, biprodukt och avfall. Kaskadanvändning är på inget sätt en garanti för resurseffektivitet och hållbarhet. Skogsbruket i norra Sverige är hållbart och redan starkt reglerat enligt skogsvårdslagen och det är viktigt att Sverige fortsätter att besluta över skogsbruket och hållbara avverkningsnivåer. Ytterligare regleringar från EU bör fokusera på att stärka övergången till en bioekonomi, ta hänsyn till regionala skillnader och får inte skapa administrativa börda för 16 miljoner små skogsägare i Europa. Europaforum Norra Sverige anser att det råder osäkra signaler från EU-kommissionen gällande bioenergins framtida roll vilket leder till en osäkerhet på marknaden. EU:s ramverk för marknaden måste vara förutsägbart och långsiktigt för att norra Sverige ska kunna ta tillvara på sin fulla potential.⁶⁷

⁶⁶ Europaforum Norra Sverige välkomnar ett sammanhållet åtgärds paket för cirkulär ekonomi (2016-02-26)

⁶⁷ Bioenergi från Norra Europa – en nyckelkomponent i övergången till en fossilfri ekonomi (2016-11-25)